

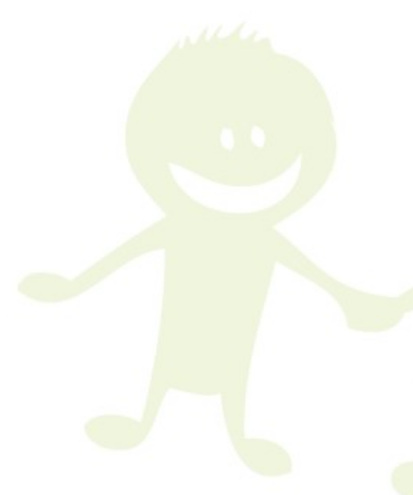

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Versie 7; 11 februari 2017

Protocol
Meldcode
Kindermishandeling
Huiselijk geweld

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Index

Pagina

1. Inleiding.....	3
2. Stappenplan.....	4
Fase 1.....	4
Fase 2.....	5
Fase 3.....	6
Fase 4.....	6
Fase 5.....	7
Fase 6.....	8
Fase 7.....	8
3. Medewerkers.....	8
Ongewenst gedrag door medewerker.....	8
Bijlage 1. Stappenplan schematisch.....	9
Bijlage 2. Signalenlijst kindermishandeling 0- 12 jaar.....	10
Bijlage 3. Observatieformulier.....	14
Bijlage 4. Aandachtspunten gesprek intern/overleggroep.....	15
Bijlage 5. Aandachtspunten gesprek met ouders/verzorgers.....	17
Bijlage 6. Aandachtspunten gesprek allochtonen ouders/verzorgers.....	19
Bijlage 7. Aandachtspunten tijdens het gesprek met een (jong) kind.....	20
Bijlage 8. Wijkteams en Informatie033.....	23
Bijlage 9. Informatie over Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis)	25
Bijlage 10. Sociale kaart.....	26
Bijlage 11. Wijzigingsblad sociale kaart.....	30
Bijlage 12. Privacy.....	31
Bijlage 13. Meldrecht, meldplicht en zorgplicht.....	32
Bijlage 14. Taken aandachtsfunctionaris.....	33
Bijlage 15. Bronnen.....	35
Bijlage 16. Protocol: 'Hoe te handelen in geval van ongewenste omgangsvormen c.q. seksuele intimidatie door een medewerker'.....	36

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

1. Inleiding

Vanaf 2012 is elke organisatie die zich met kinderen bezig houdt verplicht te werken met een meldcode kindermishandeling en meldcode huiselijk geweld. Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Kinderen geven vaak al wat langer signalen dat er 'iets' aan de hand is of dat het kind 'niet lekker in zijn vel zit'. Lang niet elk signaal is echte kindermishandeling. Er kan ook sprake zijn van andere problematiek zoals een scheiding, een sterfgeval, ziekte of andere zaken bijvoorbeeld huiselijk geweld. Kindermishandeling is een ernstige zaak en er zijn maar weinig ouders/verzorgers die dit bewust doen. Meestal liggen er andere problemen aan ten grondslag en hebben het kind en de ouders/verzorgers (tijdelijk) ondersteuning nodig.

De definitie van kindermishandeling: Kindermishandeling is 'elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel'¹.

De definitie van huiselijk geweld: huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familie kring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van of gepaard gaan met beschadiging van goederen in en om het huis). De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is het zelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden ervan.²

Kindermishandeling en huiselijk geweld is een moeilijk onderwerp. Het is heel eng dit ter sprake te brengen. Het laatste wat je wilt, is dat je ouders of verzorgers onterecht beschuldigd. Wat doe je nu als een kind signalen afgeeft waarbij je als leidster vermoedt dat er sprake kan zijn van kindermishandeling. Wat is jouw rol, de rol van het team en de directie in dit geheel?

Binnen Dribbel is er een aandachtsfunctionaris aangewezen. Zij is verantwoordelijk voor de melding. Deze persoon heeft scholing gehad en is op de hoogte van de meldcode en de werkwijze. Het is belangrijk hier aandacht aan te besteden. Daarom dit protocol. Hierin staat een stappenplan en een plan van aanpak die zijn gebaseerd op de landelijke richtlijnen vanuit het JSO, het expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding en de [Rijksoverheid](#). Dit protocol dient ervoor om stapsgewijs te concretiseren wat er aan de hand kan zijn, en wat de taken en verantwoordelijkheden van de medewerkers van Dribbel in dit proces zijn. Daarnaast is er een sociale kaart opgenomen van nuttige organisaties in Amersfoort en omgeving. Uiteraard is er ook aandacht voor de Wet bescherming persoonsgegevens. Dit protocol is een handvat hoe we binnen Dribbel gestructureerd omgaan met deze problematiek.

De aandachtsfunctionaris binnen Dribbel is Selma Nederlof. Zij is telefonisch te bereiken op telefoonnummer: 06 – 183 693 29 of via e-mail: S.nederlof1@gmail.com

¹ Bron: Wet op de Jeugdzorg 2005

² Bron: Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling Brancheorganisatie Kinderopvang 2013

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

2. Stappenplan

Voordat we de signalen doornemen hoe je deze herkent, beschrijven we in het kort de verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Vormen van lichamelijke mishandeling:

Verwonden van het kind (anders dan ten gevolge van een ongeluk). Slaan, stempen, genitale verminking, shaken baby syndroom.

Vormen van lichamelijk verwaarlozing:

Niet zorgen voor geschikt eten en het onthouden hiervan. Geen goede kleding niet aangepast aan de weersomstandigheden, geen geschikt onderdak, geen medische zorg bij ernstige ziekte of verwondingen, onvoldoende hygiëne, onvoldoende toezicht.

Vormen van Psychische mishandeling:

Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind in de vorm van uitschelden, systematisch patroon van kleineren en denigreren, onmogelijke eisen stellen niet passend bij de leeftijd, het kind blootstellen aan extreem, onberekenbaar of onaangepast gedrag.

Vormen van Psychische verwaarlozing:

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Niet voldoende aandacht, respect, genegenheid etcetera, het kind mag zichzelf niet zijn (autonomie), het onthouden van onderwijs.

Fase 1: signaleren, de leidster heeft een vermoeden van ernstige problematiek bij een kind.

Het valt je op dat een kind zich anders gedraagt dan normaal of dat je het gevoel hebt dat een kind niet lekker in zijn vel zit. Het geeft je een ongemakkelijk (niet-pluis) gevoel, zeker als er geen directe verklaring voor dit gedrag of signaal te vinden is. Het kan dan gaan om kindermishandeling of huiselijk geweld. Blijf er niet mee rond lopen.

Ben je geen mentor van dit kind, schakel in ieder geval de mentorleidster, de aandachtsfunctionaris en de directie in en bespreek het gedrag of andere signalen van het kind met deze personen. Ben je mentorleidster van het kind, houdt hem of haar extra in de gaten. Pak de signalenlijst kindermishandeling 0-12 jaar erbij ter ondersteuning (zie bijlage 2). Kijk naar de feiten. Signalen als hoofdpijn, angst of agressie kunnen ook andere oorzaken hebben. De signalenlijst is een hulpmiddel en levert geen direct bewijs op.

Observeer en leg je waarnemingen vast. Zoek naar onderbouwing van de signalen die het kind aangeeft. Gebruik het observatieformulier (zie bijlage 3). Op het observatieformulier worden de feitelijke (objectieve) gegevens genoteerd. Let op het verschil tussen objectieve (feitelijke) waarnemingen en subjectieve (eigen invulling) waarnemingen. Als een kind een blauwe plek heeft op een ongebruikelijke plek, noteer dan waar het kind een blauwe plek heeft (feitelijk) en schrijf niet op hoe jij denkt dat het gekomen is (eigen invulling). Het observatieformulier stop je in het dossier. Alle informatie verzamel je bij elkaar, dit wordt dan je draaiboek. Alle verzamelde informatie ligt achter slot en grendel. Wil je eigen (subjectieve) aantekeningen maken ga daar dan zeer zorgvuldig mee om. Deze aantekeningen komen niet in het dossier/draaiboek en berg je eveneens achter slot en grendel op.

Heeft het kind zusje(s) of broertje(s) in een andere groep, informeer dan eens bij die leidster hoe het met deze kinderen gaat. Als een kind blauwe plekken heeft, vraag dan eens aan het kind hoe het daaraan gekomen is. Is er sprake van angst vraag dan eens aan het kind waar hij bang voor is of wat er aan de hand is.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Tijdens het halen en brengen van kinderen is er meestal al op een laagdrempelige manier contact met de ouders/verzorgers. Bespreek tijdens deze momenten eens met hen de signalen die je hebt waargenomen in het gedrag van het kind. Geef feitelijk weer wat je hebt waargenomen. Zorg ervoor dat je tijdens de gesprekken met de ouders /verzorgers de vragen op zo'n manier stelt dat zij niet in de verdediging worden gedrongen. Je geeft aan wat je ziet, dat jij je er zorgen over maakt en vraagt of de ouders weten hoe dat komt. Het helpt als je daarbij open vragen stelt. Open vragen beginnen met wat, wie, waar of hoe. Waarom is ook een open vraag, maar drukt iemand al snel in de verdediging. Bijvoorbeeld: Klaas heeft veel blauwe plekken, wat is er gebeurd? (Zie ook bijlage 5 en 6 over aandachtspunten voor een gesprek met de ouder/verzorger). Vaak komen er dan al antwoorden die een verklaring geven voor het gedrag of het signaal. Is er een goede verklaring en is je bezorgdheid weggenomen? Sluit dan de procedure af, vernietig alle aantekeningen en evalueer je acties (zie fase 6).

Blijft het vervelende (niet-pluis) gevoel, en geven het gesprek met het kind en de ouders/verzorgers geen verklaring voor het gedrag of de signalen, dan zijn volgende stappen noodzakelijk. Geef je bevindingen dan ook door aan aandachtsfunctionaris en de directie.

Let op dat één signaal nog niets zegt over kindermishandeling of huiselijk geweld en dat signalen ook andere oorzaken kunnen hebben. Pas wanneer er meerdere signalen door meerdere mensen worden opgemerkt, kun je denken aan kindermishandeling of huiselijk geweld.

Fase 2: overleggen met een collega, formeren van een intern overlegteam.

Zijn er meerdere signalen? Overleg dan officieel met de aandachtsfunctionaris. De aandachtsfunctionaris formeert een intern overlegteam. Daarin nemen de aandachtsfunctionaris, mentorleidster, en de directie zitting. Houd de samenstelling in eerste instantie zo klein mogelijk en **let op de privacy** (zie bijlage 12). Bespreek in de overleggroep de signalen, de zorgen die er over leven, de emoties die dit opleveren en de bevindingen tot nu toe. Pak de bijlagen 2, 3 en 4 er nog eens bij. Bekijk met elkaar of er genoeg gegevens zijn voor een goede onderbouwing van het vermoeden van kindermishandeling of andere (ernstige) problematiek. Bespreek met elkaar welke gegevens er al zijn en welke er ontbreken. Maak afspraken met elkaar over de verdere observatie en het aanvullen van ontbrekende gegevens voor de komende twee weken. Spreek duidelijk af wie welke actie onderneemt. Wie doet bijvoorbeeld de extra observatie en waar let diegene op.

De aandachtsfunctionaris neemt de coördinatie op zich van de vervolgstappen en houdt de voortgang en de tijdslijmet voor de verschillende fases in de gaten. Heb je toestemming van de ouders/verzorgers dan kan er in dit stadium ook advies en informatie worden gevraagd aan het consultatiebureau of [Veilig Thuis](#). In Utrecht heet dat [Samen Veilig Midden Nederland](#). Adresgegevens zijn te vinden in de sociale kaart (bijlage 10). Heb je (nog) geen toestemming van ouders/verzorgers dan kan er altijd aan hen anoniem informatie en advies worden gevraagd.

Na de tijdslijmet vastgesteld door de aandachtsfunctionaris, komt het overlegteam weer bij elkaar en de leden bespreken de extra informatie en bevindingen. Na de volgende tijdslijmet is duidelijk of er vervolgstappen nodig zijn of dat het overlegteam de zaak kan overdragen of afsluiten.

Wanneer de vermoedens niet onderbouwd kunnen worden en de zorgen ook niet meer bestaan, sluit dan de zaak af. Evalueer vervolgens het proces en breng eventuele verbeteringen in de procedure aan (fase 6).

Indien er een onderbouwing van het vermoeden is, besluit dan tot het maken van een plan van aanpak en de uitvoering daarvan (draaiboek). In het plan van aanpak staan de mogelijke vervolgstappen beschreven. De directie houdt de termijnen in de gaten en coördineert de vervolgstappen. Uiteraard in nauw overleg met de mentorleidster.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Voor de aandachtsfunctionaris is er ook een handig hulpmiddelenpakket beschikbaar om de functie goed uit te kunnen voeren. Meer informatie is te vinden op de website toolkitaandachtsfunctionaris.nl

Daarnaast is er ook een [meldcode app](#) beschikbaar waarin de 5 stappen van de meldcode aan de orde komen en kun je direct in contact kunt komen met de juiste instanties.

Fase 3: het uitvoeren van het plan van aanpak.

Het plan van aanpak bestaan in ieder geval uit de volgende stappen:

A: overleg met het [Samen Veilig Midden Nederland \(Veilig Thuis\)](#)¹

B: plan een uitgebreid gesprek met de ouders/verzorgers.

C: praat (eventueel) uitgebreid met het kind.

D: bespreek de resultaten weer in de overleggroep.

A: overleg met Samen Veilig Midden Nederland is altijd aan te raden. Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) adviseert en denkt mee over de interpretatie van signalen, over de te nemen vervolgstappen en kan helpen bij de voorbereiding van het gesprek met de ouders/verzorgers.

B: overleg binnen de projectgroep wie het beste met de ouders/verzorgers kan gaan praten. Bereid het gesprek goed voor (*zie bijlage 5 en 6*). Zorg ervoor dat de ouders/verzorgers niet gelijk in de verdediging worden gedrukt. Een gesprek hoeft voor hen helemaal niet bedreigend te zijn mits er voldoende ruimte voor hen is om hun eigen ideeën en zorgen naar voren te brengen en het gesprek in een open sfeer plaatsvindt.

Bespreek in het gesprek de dingen die je zijn opgevallen aan het kind en waar jij je zorgen over maakt. Geef aan hoelang die zorgen al bestaan en welke invloed de signalen hebben op de ontwikkeling van het kind.

C: overleg binnen de overleggroep of een uitgebreid gesprek met het kind meerwaarde heeft (*zie bijlage 7*). Het doel van dit gesprek is het kind te ondersteunen. Zorg ervoor dat dit gesprek niet op een verhoor lijkt maar juist waardevol is voor een kind. Let erop dat je de ouders/verzorgers nooit veroordeelt of in een kwaad daglicht stelt. Het kind heeft immers maar één paar ouders/verzorgers.

D: bespreek na maximaal 1 maand de resultaten die tot nu toe verzameld zijn weer in de overleggroep. Ook de informatie uit de gesprekken wordt besproken. Zorg ervoor dat er een goed beeld is van de verzorging en opvoedingssituatie van het kind en de draaglast/draagkracht van de ouders/verzorgers. Is dit in beeld, ga dan over naar de volgende fase.

Fase 4: beslissen

Er kunnen zich de volgende situaties voordoen waarover een beslissing genomen moet worden:

A: de vermoedens zijn na het overleg met de betrokkenen niet bevestigd en de zorgen over het kind bestaan ook niet meer.

B: na gesprekken met de ouders/verzorgers is duidelijk dat de ouders/verzorgers ook bezorgd zijn.

C: na overleg met de betrokkenen blijft er ernstige twijfel bestaan. Het is (nog) niet duidelijk of er nu wel of geen sprake is van een vermoeden.

D: het vermoeden van kindermishandeling blijkt na het gesprek met de betrokkenen gegrond en de zorg over het kind blijft bestaan.

E: er ontstaat een crisissituatie.

Bespreek in het overlegteam welke situatie op het kind van toepassing is en onderneem verdere actie. Dat is fase 5.

¹ In Utrecht heet Veilig Thuis, Samen Veilig Midden Nederland

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Fase 5: handelen

A: de vermoedens zijn na het overleg met de betrokkenen niet bevestigd en de zorgen over het kind bestaan ook niet meer.

Sluit de zaak af en vernietig alle schriftelijke aantekeningen. Evalueer het proces en breng eventuele verbeteringen in de procedure aan (fase 6).

B: na gesprekken met de ouders/verzorgers is duidelijk dat de ouders/verzorgers ook bezorgd zijn.

Als de ouders/verzorgers ook aangeven bezorgd te zijn, bespreek dan met hen welke hulp zij nodig hebben en verwijs hen naar de juiste hulp. Ondersteun hen ook bij het krijgen van deze hulp. Verwijs bijvoorbeeld naar het wijkteam bij hen in de buurt (*zie bijlage 8*). Een wijkteam is een team van professionals van verschillende organisaties dat samen zorg en ondersteuning levert namens de gemeente aan mensen die extra hulp nodig hebben in hun dagelijks leven. Ook op het gebied van Jeugdzorg. [Bekijk de zorg en ondersteuning in Amersfoort.](#)

C: na overleg met de betrokkenen blijft er ernstige twijfel bestaan. Het is (nog) niet duidelijk of er nu wel of geen sprake is van een vermoeden.

In dit geval is het noodzakelijk om de situatie rondom het kind nog een tijdje extra in de gaten te houden. Deze periode duurt maximaal 1 maand. Na maximaal 1 maand wordt de situatie van het kind wederom in de overleggroep besproken.

Zorg ervoor dat je duidelijke afspraken maakt wie waarop observeert. Ga daarna weer terug naar fase 4, de beslissing. Overleg bij twijfel altijd met Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis). Het is belangrijk dat er op een gegeven moment wordt besloten tot het ondernemen van actie of tot het afsluiten van het dossier. Voorkom dat een kind en gezin jarenlang achtervolgd worden door vage vermoedens of onduidelijkheden.

D: het vermoeden van kindermishandeling blijkt na het gesprek met de betrokkenen gegrond en de zorg over het kind blijft bestaan.

In overleg met de overleggroep meldt je de situatie bij Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis). Het vermoeden hoeft niet (volledig) bewezen te zijn. De directie (of vervanger) zal dit doen. De directie meldt teven de ouders/verzorgers, in een persoonlijk gesprek met hen, dat zij een melding gaat doen bij Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis). Zij geven advies over het voeren van een dergelijk gesprek met de ouders/verzorgers. Dit zijn geen gemakkelijke gesprekken maar wel noodzakelijk voor verdere hulpverlening en ontwikkeling van het kind. Let erop dat ook dit gesprek in een open sfeer verloopt en zij volledig op de hoogte zijn wat er allemaal gebeurt en gaat gebeuren. Het is niet de bedoeling dat zij het idee hebben dat er zaken achter hun rug om geregeld worden. Ouders/verzorgers zijn dan sneller bereid hulp te accepteren. Er kunnen zich situaties voordoen dat het voor het kind van belang is dat er zonder dat de ouders/verzorgers het weten een melding bij Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) wordt gedaan. Dit is mogelijk maar heeft niet de voorkeur.

E: er ontstaat een crisissituatie

Wanneer er een crisissituatie ontstaat, is direct ingrijpen noodzakelijk. De directie of aandachtsfunctionaris in samenwerking met de plaatsvervaarders neemt dan contact op met de crisisdienst van Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) **tel: 0800 2000** of de politie.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Fase 6: evaluatie

Evalueer het proces en de procedure. De overleggroep evalueert wat er is gebeurd, welke acties er wanneer zijn ondernomen en bespreekt of de procedure goed is gevolgd. Onderneem de volgende acties:

- als het nodig is bespreek de zaak dan met andere betrokkenen.
- kijk waar er verbeteringen kunnen worden aangebracht in afspraken en/of procedures.
- zorg ervoor dat anonieme gegevens over het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden in een afgesloten kast bewaard.
- deze gegevens moeten bewaard blijven om in kaart te brengen hoe vaak vermoedens van kindermishandeling binnen Dribbel voorkomen en hoe daarmee wordt omgegaan.

Fase 7: nazorg

Blijf alert op het welzijn van het kind. Het op gang brengen van hulp voor het kind en de rest van het gezin is de aanzet voor het oplossen van de problemen. Het duurt vaak even voordat het resultaat zichtbaar is. De verantwoordelijkheid voor Dribbel in deze fase is:

- het bieden van een veilige plek voor het kind.
- de begeleiding en observatie van het kind.
- de bereidheid tot het geven van informatie aan Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) en over het functioneren van een kind in de groep en het contact met de ouders/verzorgers.
- het meedenken in overlegsituaties met betrekking tot de hulpverlening van het kind en de ouders/verzorgers.

Als er een melding is gedaan bij Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) en er zijn nieuwe signalen, dan is het belangrijk ook deze door te geven aan Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis). Bijvoorbeeld als het kind zonder opgave van redenen ineens wegblijft bij Dribbel. Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) kan dan contact opnemen met het gezin of met de betrokken hulpverleners.

3. Medewerkers

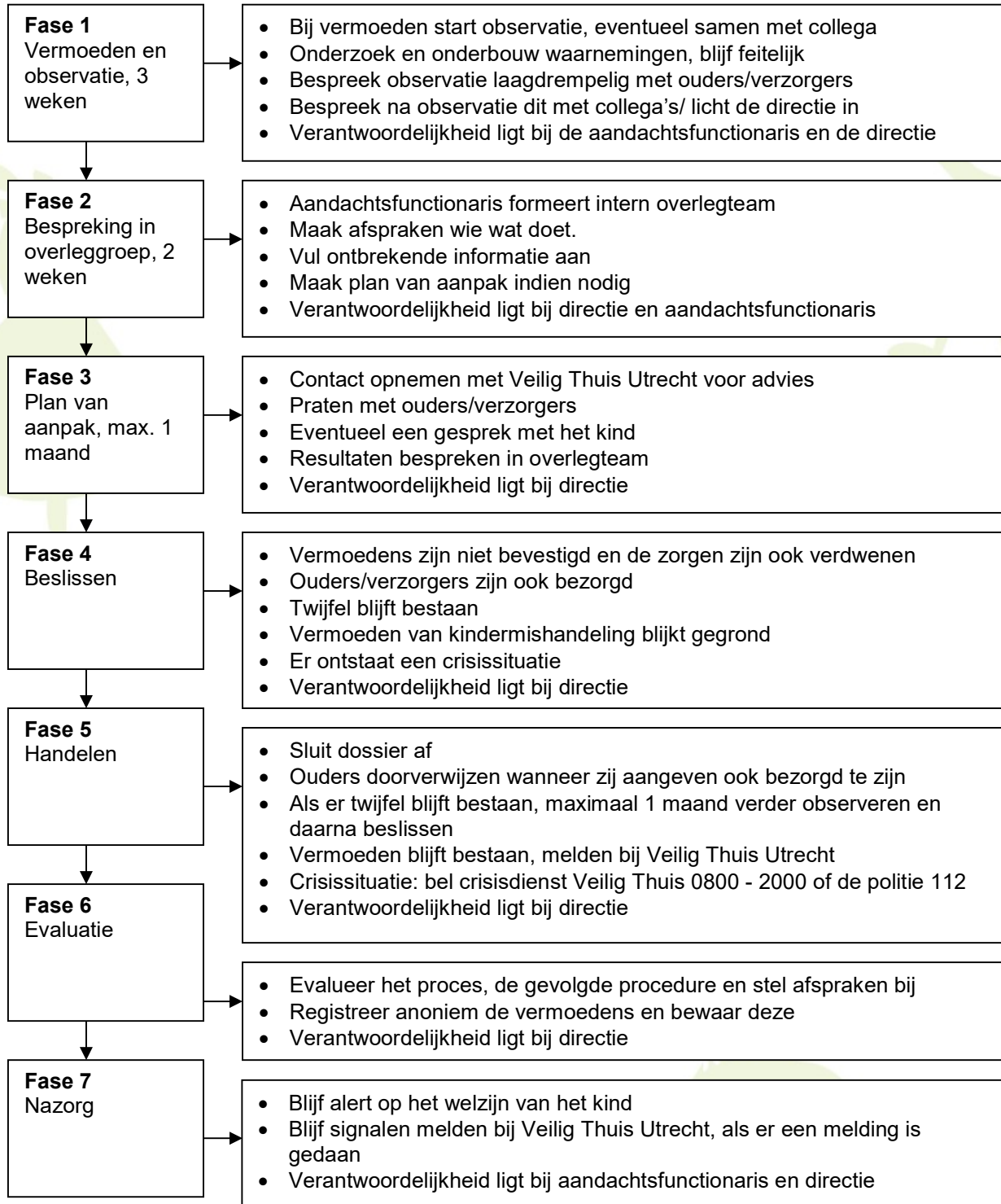
De zorgen rondom het kind, het volgen van de procedure en het daadwerkelijk melden van een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld kan allerlei gevoelens en emoties losmaken bij de medewerker(s). Binnen Dribbel is er altijd de mogelijkheid om deze gevoelens en emoties te bespreken in de overleggroep of apart met de directie als dat nodig is. De directie zorgt ook voor goede nazorg van de medewerkers.

Ongewenst gedrag door medewerker

We hopen dit binnen Dribbel natuurlijk nooit mee te maken maar voor de volledigheid is het wel belangrijk er aandacht aan te schenken. Dribbel heeft een uitgebreid protocol 'hoe te handelen bij ongewenste omgangsvormen c.q. seksuele intimidatie door een medewerker'. Dit protocol is zeer nauw verbonden met het protocol kindermishandeling en huiselijk geweld. Het protocol vind je in bijlage 15.

Bijlage 1: Stappenplan schematisch

Schematisch ziet het stappenplan er als volgt uit.

Bijlage 2: Signalenlijst kindermishandeling 0- 12 jarigen

Kinderen zenden signalen uit als er iets aan de hand is, of het nu gaat om kindermishandeling, verwaarlozing en/of misbruik. Deze signalenlijst kan helpen deze signalen inzichtelijk te maken. Let er wel op dat deze lijst ook een bepaalde mate van schijnzekerheid kan geven. De meeste signalen passen namelijk ook bij andersoortige problematiek, zoals stress. De signalen geven in ieder geval aan dat er iets met het kind aan de hand is. Wat er aan de hand is moet je verder uitzoeken, voordat er een 'stikker' op het kind wordt geplakt. Een handvat kan zijn: hoe meer signalen van deze lijst een kind laat zien, hoe groter de kans dat er van kindermishandeling sprake kan zijn.

Deze lijst is niet bedoeld en geschikt als 'bewijsmateriaal'. Hoe meer signalen een kind van deze lijst uitzendt, des te groter de kans op het vermoeden van kindermishandeling. In dat opzicht kun je deze lijst wel gebruiken voor een betere onderbouwing van het vermoeden. Is er een vermoeden dat goed is beargumenteerd, dan is er voldoende reden om in actie te komen.

De signalen die op deze lijst staan hebben betrekking op alle vormen van kindermishandeling. Ook staan er specifieke signalen op de lijst die gericht zijn op seksueel misbruik. Deze staan aan het eind van de lijst. Tijdens het halen en brengen van het kind is er op een laagdrempelige manier contact met de ouders/verzorgers. Kijk dan ook of er veranderingen in het gedrag van hen zichtbaar is. Objectiever dit! Heeft het kind een broertje en/of zusje op Dribbel? Aarzel dan niet om ook eens met de mentorleidster van het broertje of zusje te overleggen. Het is de bedoeling dat je een zo compleet mogelijk beeld krijgt.

Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterstand in de taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling.
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling.
- Regressief gedrag (gedrag gaat achteruit).
- (nog) niet zindelijk terwijl je het op die leeftijd wel verwacht.

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders/verzorgers

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders/verzorgers.
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders/verzorgers.
- Onverschilligheid ten opzichte van de ouders/verzorgers.
- Kind is bang voor de ouders/verzorgers.
- Het kind vertoont een totaal ander gedrag als de ouders/verzorgers in de buurt zijn.

Ten opzichte van andere volwassenen

- Het kind houdt zich opvallend stijf als het wordt opgepakt.
- Het kind bevriest bij lichamelijk contact.
- Het kind is een allemans vriend (terwijl het daarvoor anders was).
- Het kind heeft een lege blik in de ogen en vermijdt oogcontact.
- Het kind is waakzaam en wantrouwend.

Ten opzichte van andere kinderen

- Het kind speelt niet met andere kinderen.
- Het kind is niet geliefd bij andere kinderen.
- Het kind is wantrouwend.
- Het kind trekt zich terug in een eigen fantasiewereld.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Gedragsproblemen

- Plotselinge verandering van gedrag.
- Het kind vertoont geen interesse in spel en speelt niet of nauwelijks spontaan.
- Het kind is labiel en/of nerveus.
- Het kind is depressief.
- Het kind is angstig.
- Het kind is passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos.
- Het kind is agressief.
- Het kind is hyperactief.
- Het kind lacht of huilt niet.
- Het kind toont geen gevoelens, zelfs niet als het (lichamelijke) pijnklachten heeft.
- Het kind heeft eetproblemen.
- Het kind heeft slaapstoornissen.
- Het kind is vermoeid en/of lusteloos.

Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken.
- Krab-, bijt-, of brandwonden.
- Botbreuken.
- Littekens.

Voedingsproblemen

- Ondervoeding.
- Voedingsproblemen bij baby's.
- Steeds wisselen van voeding.
- Veel spugen.
- Matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding.
- Weigeren van voeding.
- Achterblijven in lengtegroei.

Verzorgingsproblemen

- Slechte hygiëne.
- Ernstige luieruitslag.
- Onvoldoende kleding.
- Onvoldoende geneeskundige- en tandheelkundige zorg.
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht.
- Herhaalde ziekenhuisopnamen.
- Steeds terugkerende ziekten door onvoldoende zorg.
- Traag herstel door onvoldoende zorg.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Kenmerken ouders/verzorgers/gezin

Ouder/verzorger - kind relatiestoornis

- Ouder/verzorger draagt het kind als een postpakketje.
- Ouder/verzorger troost het kind niet als het huilt.
- Ouder/verzorger klaagt overmatig veel over het kind.
- Ouder/verzorger heeft irreële verwachtingen van het kind.
- Ouder/verzorger toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder/verzorger

- Ouder/verzorger heeft in zijn eigen verleden met veel geweld te maken gehad.
- Ouder/verzorger is apathisch en (schijnbaar) onverschillig.
- Ouder/verzorger is onzeker, nerveus en gespannen.
- Ouder/verzorger is onderkoeld in het (over)brengen van zijn eigen emoties.
- Ouder/verzorger heeft een negatief zelfbeeld.
- Ouder/verzorger gaat steeds naar andere artsen/ ziekenhuizen (medisch shoppen).
- Ouder/verzorger komt afspraken niet na.
- Ouder/verzorger haalt het kind ineens van Dribbel af.
- Ouder/verzorger geeft aan het bijna niet mee aan te kunnen.
- Ouder/verzorger heeft een psychiatrisch probleem.
- Ouder/verzorger is verslaafd.

Gezinskenmerken

- Het kind komt uit een 'multi-problem' gezin.
- Het kind heeft een ouder die er alleen voor staat.
- Het kind woont in een gezin dat regelmatig wisselende samenstellingen heeft.
- Het gezin leeft geïsoleerd.
- Het kind komt uit een gezin wat vaak verhuist.
- Het kind komt uit een gezin waar sociaal-economische problemen zijn, zoals: werkloosheid, slechte behuizing, chronische ziekten en/of handicaps etc.
- Er is veel ziekte in het gezin.
- De draaglast van het gezin groeit boven de draagkracht uit.
- Het kind komt uit een gezin waar geweld wordt gezien als een middel om problemen op te lossen (bijvoorbeeld eer gerelateerd geweld).

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Het kind heeft verwondingen aan genitaliën of er is sprake van genitale verminking.
- Het kind heeft vaginale infecties en afscheiding.
- Het kind heeft jeuk bij vagina en/of anus.
- Het kind heeft problemen bij het plassen.
- Het kind heeft recidiverende urineweginfecties.
- Het kind heeft pijn in de bovenbenen.
- Het kind heeft pijn bij het lopen en/of zitten.
- Het kind heeft seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- Het kind heeft angst voor mannen of vrouwen in het algemeen, of een man of vrouw in het bijzonder.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag

- Excessief en/of dwangmatig masturberen.
- Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact.
- Seksueel gedrag dat niet bij de leeftijd past.
- Kennis van seksualiteit wat niet bij de leeftijd past.
- Het kind heeft angst om zich uit te kleden.
- Het kind is bang om op de rug te liggen.
- Het kind heeft een negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid of schaamte voor eigen lichaam.
- Het kind schrikt als het wordt aangeraakt.
- Het kind heeft een houterige motoriek (onderlichaam 'op slot').
- Het kind heeft geen plezier in bewegingsspel.

Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Het kind is agressief en kopieert het gewelddadig gedrag van vader (sommige kinderen, vooral jongens, kopiëren het gedrag door hun moeder of jongeren broertjes en/of zusjes te slaan).
- Het kind is opstandig.
- Het kind is angstig.
- Het kind heeft een negatief zelfbeeld.
- Het kind is passief en teruggetrokken.
- Het kind beschuldigt zichzelf.
- Het kind is verlegen.

Problemen in sociaal gedrag en competentie

- Het kind heeft wantrouwen ten aanzien van de omgeving.
- Het kind heeft een gebrek aan sociale vaardigheden.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 3: Observatieformulier

Heb je een vermoeden dat er van kindermishandeling sprake kan zijn? Gebruik dan dit observatieformulier. Hiermee kun je er achter komen of je ongerustheid gegrond is.

Jongen/meisje	
Geboortedatum	
Groep	
Mentorleidster	
Sinds wanneer is het kind op Dribbel?	
Sinds wanneer vertoont het kind opvallend/veranderd gedrag?	
Beschrijf het opvallende en veranderde gedrag.	
Hoe verloopt het contact van het kind met anderen kinderen in de groep?	
Hoe verloopt het contact van het kind met volwassenen?	
Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind?	
Hoe is de algemene ontwikkeling van het kind? Verstandelijk, sociaal, emotioneel, motorisch	
Hoe is het contact tussen het kind en de ouders/verzorgers	
Hoe is het contact tussen de ouders/verzorgers en de leidsters?	
Zijn er bijzonderheden te melden over het gezin? Vermeld, indien mogelijk, ook de bron van de informatie.	
Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?	
Wat is bekend over eventuele broertjes en zusjes?	

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 4: Aandachtspunten gesprek intern/overleggroep

Als het observatieformulier is ingevuld en dit reden tot bezorgdheid geeft, is het noodzakelijk een overleggroep in het leven te roepen. Zie fase 2. In de overleggroep kunnen de volgende zaken aan de orde komen en verder worden uitgewerkt, op deze manier ontstaat een draaiboek van waaruit je verder kunt werken.

Algemene gegevens

- Jongen of meisje.
- Leeftijd (in jaren en maanden).
- Aantal dagdelen op Dribbel.
- Op Dribbel sinds.
- Aantal broertjes en zusjes op Dribbel.
- Informatie bij aanmelding.

Gegevens over de ontwikkeling van het kind

- Hoe is de motorische ontwikkeling?
- Hoe is de verstandelijke ontwikkeling?
- Hoe is de sociaal-emotionele ontwikkeling?

Gegevens over de groep

- Welke groep zit het kind.
- Hoe groot is de groep.
- Hoeveel leidsters zitten er op de groep.
- Leeftijdsindeling van de groep.

Algemene informatie over het gedrag van het kind

- Hoe verloopt het contact met de leidsters.
- Hoe verloopt het contact met andere kinderen.
- Welke positie neemt het kind in de groep in?
- Hoe verloopt het halen en het brengen van het kind?
- Denk je, of weet je of het kind het naar zijn zin heeft?
- Wat doet het kind graag, waar speelt het kind mee?
- Zijn er observatieverslagen uit het verleden?

Specifieke informatie over het gedrag van het kind op Dribbel

- Welke gedrag neem je waar? Beschrijf dit gedrag.
- Hoe lang duurt dit gedrag al?
- Is er een concrete aanleiding voor dit gedrag? Wat is er gebeurd en waar?
- Hoe vaak komt dit gedrag voor? Elke keer wanneer het kind aanwezig is? Meerdere keren op een dag? Af en toe? Omschrijf dit zo nauwkeurig mogelijk.
- Op welke momenten en/of in welke situaties komt het gedrag voor?
- Hoe heb je tot nu toe gereageerd op dit gedrag? Wat was het effect?

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Gegevens over de thuissituatie

- Herkennen de ouders/verzorgers het hierboven beschreven gedrag?
- Vertoont het kind dit gedrag ook thuis? Zo ja, hoe vaak?
- Vertoont het kind dit gedrag ook in andere situaties? Zo ja, welke?
- Hoe gaan de ouders/verzorgers om met dit gedrag?
- Wat is het effect van de manier waarop de ouders/verzorgers omgaan met dit gedrag?
- Hoe is de relatie van het kind met broertjes, zusjes en ouders/verzorgers?

Factoren kind, ouders/verzorgers en Dribbel

Zet alle factoren op een rijtje die van invloed kunnen zijn op het gedrag van het kind, van het gezin en van Dribbel.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 5: Aandachtspunten gesprek met ouders/verzorgers¹

In fase 1 heb je al tijdens het halen en brengen van het kind al eens met de ouders/verzorgers gesproken over de zorgen die jij hebt over het veranderde gedrag van het kind. Dit is echter geen officieel gesprek zoals het in fase 3 ter sprake komt. Voor dit gesprek heb je een aparte afspraak gemaakt en je neemt er ruimschoots de tijd voor. Deze aandachtspunten gaan vooral over het gesprek wat in fase 3 met de ouders/verzorgers wordt gevoerd.

Houdt altijd de volgende uitgangspunten in de gaten:

- Bespreek objectief (feitelijk) wat je waarneemt bij het kind, bespreek niet je vermoedens.
- Ouders/verzorgers willen het beste voor hun kind(eren). Dat willen wij bij Dribbel ook. Ga daar dan ook altijd vanuit. Dat is wat wij en de ouders/verzorgers met elkaar gemeen hebben.
- Zorg ervoor dat je het gesprek goed voorbereidt.
- Het kan zijn dat er meerdere gesprekken nodig zijn om de ouders/verzorgers mee te nemen in het proces rond de ontwikkeling van het kind. Het kan voorkomen dat ouders/verzorgers het veranderde gedrag (nog) niet waarneemt.

Vorbereidingen voor het gesprek

- Bespreek in de overleg groep wie het gesprek met de ouders/verzorgers voert. Bij voorkeur met z'n tweeën.
- Bespreek van te voren ook of je beide ouders/verzorgers uitnodigt, of dat je er één uitnodigt of laat je dit aan de ouders/verzorgers over.
- Beschrijf in het gesprek concrete verschijnselen of waarneembaar gedrag.
- Zorg ervoor dat je in het gesprek de nadruk legt op het delen van de zorg voor hun kind. De nadruk ligt niet op het beschuldigen of verdenken van de ouders/verzorgers.

Het gesprek zelf

- Zorg aan het begin van het gesprek voor een goede en open sfeer. Stel hen op het gemak, voorzie hen van een kop koffie/thee en vat even samen waarvoor jullie bij elkaar zijn.
- Spreek je zorgen over het kind uit. Bespreek in het gesprek de dingen die je zijn opgevallen aan het kind en waar jij je zorgen over maakt. Geef aan hoelang die zorgen al bestaan en welke invloed de signalen hebben op de ontwikkeling van het kind. Blijf feitelijk en druk de ouders niet in de verdediging. Je bent samen met de ouders/verzorgers op zoek naar het beste voor hun kind.
- Beschrijf het signaal in concrete verschijnselen of waarneembaar gedrag en hou het bij jezelf. Bijvoorbeeld: 'het is mij opgevallen dat Tom niet met andere kinderen speelt', of 'Daniel slaat sinds een paar weken agressief om zich heen'.
- Vraag aan de ouders/verzorgers bijvoorbeeld: 'hoe gaat dit gedrag thuis?' 'Hoe lang is dit al zo?' 'In welke situaties vindt het plaats?' Gebruik zoveel mogelijk open vragen. Dat zijn vragen die beginnen met Wie, Wat Waar, Wanneer en Hoe. Natuurlijk mag en kan je ook gesloten vragen gebruiken (ouders/verzorgers kunnen dan antwoorden met ja of nee) maar gebruik die zoveel mogelijk om zaken te verduidelijken of om te checken of je het goed begrepen hebt.
- Vraag aan de ouders/verzorgers of ze een idee hebben waar dit gedrag vandaan komt en wat ze ervan vinden. Waar komt het gedrag vandaan, denken jullie(of u)? 'Wat vinden jullie van dit gedrag?'
- Herhaal zo nodig je zorg over de concrete verschijnselen of het waarneembare gedrag.

¹ Bron: Mw. J. vd. Berg, jeugdarts bij de afd. Jeugdgezondheidszorg, dienst OCW, gemeente Den Haag

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Samen met de ouders/verzorgers de zorgen delen

Het is van groot belang dat zowel de ouders/verzorgers als de leidster de zorgen delen. Dit kan tijd in beslag nemen omdat ouders/verzorgers de veranderingen van hun kind en/of de waarnemingen van de leidster zelf (nog) niet zien. Het is dan van belang met de ouders afspraken te maken hoe de verdere aanpak zal zijn. Vraag bijvoorbeeld eerst aan de ouders zelf hun kind een tijdje te observeren en op te letten of zij het gedrag wat de leidster heeft genoemd ook (h)erkennen. Maak dan een volgende afspraak waarin dit wordt besproken. Een andere mogelijkheid is (één van de) ouders/verzorgers uit te nodigen een dagdeel te komen kijken. De leidster kan het gedrag dan laten zien.

Emoties

Emoties kunnen in deze fase een grote rol spelen. Ouders/verzorgers kunnen boos worden, zich in een hoek gedrukt voelen, zich schuldig voelen, zich tekort voelen schieten of schamen zich voor het gedrag van hun kind.

Het is niet altijd te voorspellen hoe mensen reageren als ze emotioneel zijn. Vraag daarom altijd naar de reactie van de ouders/verzorgers en wat het met hen doet. Bijvoorbeeld: 'Ik zie dat ik jullie hiermee overval. Ik kan me voorstellen dat dit moeilijk voor jullie is. Wat doet dit met jullie?'

Zorg ervoor dat je de regels van feedback goed hanteert. Als een ouder/verzorger boos wordt, kan dat de sfeer zeer nadelig beïnvloeden. Blijf bij jezelf. Benoem het gedrag wat je van de ouder/verzorger ziet en wat het met jou doet.

Geef ook in het gesprek aan als je geraakt bent door wat je van het kind gezien of gehoord hebt. Geef ruimte aan emoties. Zolang die nog de overhand hebben kun je geen volgende stap maken, laat staan dat je de ouders/verzorgers concrete, feitelijke informatie kan geven en samen naar een oplossing kunt zoeken. Dat kan pas als de emoties een plaats hebben gekregen.

Verduidelijking vragen

Het is altijd van belang te vragen wat de ouders/verzorgers van de situatie vinden en of ze de situatie (h)erkennen. Vraag altijd door als er zaken niet duidelijk zijn. Bijvoorbeeld: 'Wat bedoel je daar precies mee?' of 'Begrijp ik het goed dat je.....'

Zoals bij de uitgangspunten al is aangegeven kunnen er meerdere gesprekken nodig zijn voordat je als leidster en directie op dezelfde golflengte zit met de ouders/verzorgers over de gesignaleerde verschijnselen en gedragingen van hun kind.

Het delen van de zorg en het overnemen van de zorg door de ouders zijn dan de volgende stappen in het proces. Blijf het kind in de gaten houden, en maak afspraken met de ouders/verzorgers en schrijf die in het dossier. Het blijkt dat als je de ouders intensief betreft bij de veranderingen van hun kind zij hiervoor steeds meer open gaan staan om het gedrag van hun kind verder te onderzoeken en een belangrijke steun worden in het vinden van de hulp die zij nodig hebben.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 6: Aandachtspunten gesprek allochtonen ouders/ verzorgers¹

Nederland is een multiculturele samenleving en Amersfoort dus ook. Dribbel krijgt dan ook steeds meer te maken met kinderen vanuit ander culturen. Niet iedereen is hetzelfde en dat geldt ook voor Nederlanders van allochtone afkomst. En ook dan is geen enkel gezin hetzelfde. Vraag vooral aan hen wat hun gewoonten zijn. Zij vinden het ook leuk daarover te vertellen. Het komt niet zo vaak voor dat een medewerker van Dribbel op huisbezoek gaat. Uitzonderingen bevestigen de regel dus uitsluiten doen we het ook niet. Daarom de volgende aandachtspunten voor het bezoeken van mensen met een allochtone achtergrond.

Veel Islamitische gezinnen hebben in huis geen schoenen aan. Die hebben zij bij de voordeur staan of in de hal. Ze lopen vaak op sloffen of blote voeten. Het is de bedoeling dat gasten ook hun schoenen uitdoen. Dit geldt overigens niet alleen voor Islamitische gezinnen. In het oosten van Duitsland en Noorwegen doen mensen dat ook. Bij Islamitische gezinnen komt het voor dat de echtgenoot, en als hij er niet is de oudste zoon, de contacten naar de buitenwereld onderhoudt. Het is belangrijk om hem bij alles te betrekken.

Gastvrijheid is erg belangrijk voor hen. Er wordt dan altijd iets te eten en te drinken aangeboden en een inleidend gesprek gevoerd voordat er over de reden van het huisbezoek gesproken kan gaan worden. Probeer dus niet direct tot de kern van de zaak te komen. Dit ervaren deze mensen als erg onbeleefd. Gebruik plaatjes en voorbeelden in het gesprek, dat werkt vaak beter dan concreet zeggen waar het op staat en houd rekening met de familie-eer.

Islamitische gezinnen hechten veel waarde aan de hiërarchie binnen het gezin, de verdere familie en de samenleving. Probeer iemand aan te spreken die hoog op die ladder staat. Het is voor hen eervoller een probleem met behulp van de familie op te lossen dan met een buitenstaander. Zeker in de Turkse gemeenschap is de sociale controle erg groot. Het is bijvoorbeeld voor hen veel acceptabeler om eerst een oom in te schakelen dan een Nederlandse instantie. Vraag naar dergelijke familiecontacten als je er niet uitkomt.

Kijk ook niet vreemd op als er bij een huisbezoek een hele familie aanwezig is. Wil je een keer apart praten met een ouder, zonder kinderen of familie, dan is het handiger om op een neutrale plek af te spreken. Houd er ook rekening mee dat veel vrouwen (nog) niet alleen met een vreemde man mogen zijn. Zorg ervoor dat er altijd een vrouwelijke collega bij aanwezig is.

In veel gezinnen van allochtone afkomst is het onbeleefd om nee te zeggen tegen een autoriteit, bijvoorbeeld een leerkracht of arts. Dat wil niet zeggen dat er altijd gedaan wordt wat is afgesproken. Zoals wij onderling over emoties praten, gaat niet voor iedereen op. Mensen met een allochtone achtergrond uiten dit vaak met lichamelijke klachten. Zo kan het voorkomen dat iemand aangeeft hoofdpijn te hebben maar eigenlijk bedoeld dat hij of zij bang is. Een consult bij een huisarts levert dan niet altijd het gewenste resultaat op.

Naast de reguliere gezondheidszorg maken deze mensen vaak gebruik van genezers uit het land van herkomst. Dat kan zijn dat ze bijvoorbeeld denken dat iemand bezeten is. Via een ritueel willen ze daar dan vanaf komen. Dit is erg belangrijk voor hen en een heeft voor hen een grote emotionele betekenis. Als vrouw is het best mogelijk om met een Turkse of Marokkaanse vrouw alleen te praten, zeker wanneer je aangeeft dat het om 'vrouwenzaken' gaat. Denk hierbij aan onderwerpen als menstruatie of kinderen krijgen en aanverwante onderwerpen. Het is dan vrij legitiem de man te vragen niet bij het gesprek aanwezig te zijn. Dit biedt de gelegenheid om vertrouwelijk met een moeder te praten.

¹ Bron: bewerkte versie van Mw. A. Koning, maatschappelijk werker AMK Utrecht (2012)

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 7: Aandachtspunten gesprek met een (jong) kind¹

Heb je een vermoeden van kindermishandeling praat dan eens met het kind zodat je na kunt gaan of je vermoedens terecht zijn. Natuurlijk kan ook het kind zelf naar je toekomen. Dergelijke gesprekken zijn vaak niet de leukste gesprekken en het kan moeilijk zijn om de juiste houding ten opzichte van het kind in te nemen. Blijf oefenen met het voeren van gesprekken met kinderen. Om een dergelijk gesprek in goede banen te leiden zijn er een aantal voorwaarden die bij het voeren van het gesprek van belang zijn. Overleg waar nodig met de directie.

Vanaf een jaar of 2 is het goed mogelijk een gesprek(je) met een kind hierover te voeren. Houd altijd rekening met de leeftijd en ontwikkelingsfase van het kind. Het is zeker niet de bedoeling dat het gesprek een soort verhoor wordt. Een gesprek met het kind heeft als doel het vinden van aanvullende informatie en/of het steunen van het kind. Het gesprek met het kind mag niet in de plaats komen van het gesprek met de ouders.

Tips voor het gesprek van een kind van een jong kind:

- Voer het gesprek met een open houding.
- Sluit aan bij waar het kind op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld knutselen, een tekening maken, een spel.
- Ga op dezelfde hoogte zitten als het kind en zoek een rustig moment uit.
- Steun het kind en stel het op zijn gemak.
- Gebruik korte zinnen.
- Vraag belangstellend en betrokken maar ga niet invullen voor het kind.
- Gebruik ook hier open vragen (Wat is er gebeurd? Wanneer is het gebeurd? Waar heb je pijn? Wie heeft het gedaan?) Gebruik gesloten vragen vooral om te checken of je het goed begrepen hebt.
- Vraag niet verder als een kind niets wil of kan vertellen.
- Houd het tempo aan van het kind, niet alles hoeft in één gesprek.
- Laat het kind niet merken dat je van het verhaal schrikt.
- Val de ouders/verzorgers niet af (of andere mensen die voor het kind belangrijk zijn), in verband met loyaliteitsgevoelens van het kind.
- Geef aan dat wat het kind je vertelt, jij dat niet geheim kunt houden. Leg uit dat je met andere mensen gaat praten hoe je het kind het beste kan helpen. Houd het kind op de hoogte van de te nemen stappen en leg dit ook uit. Het kind mag/kan nooit de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen.
- Geef het kind aan dat het knap is wat hij/zij heeft verteld.
- Let tijdens het gesprek ook op de non-verbale signalen van het kind.
- Stop het gesprek wanneer de aandacht van het kind weg is.

Houd er rekening mee dat, zeker wat oudere, kinderen best wat willen zeggen als jij het niet verder vertelt. Beloof je dit direct, dan kun je in een lastig dilemma worden geplaatst. Vertelt een kind namelijk dat het wordt mishandeld dan moet je moeilijke keuzes maken. Of je schendt het vertrouwen van het kind door dit toch te bespreken met anderen, of je vertelt niets en dan kan er een schadelijke situatie voor het kind in stand worden gehouden en kan je medeplichtig zijn aan deze situatie. Beloof je dus geheimhouding aan een kind wees je dan bewust van de consequenties daarvan. Als je geen geheimhouding kan/wil beloven leg dan de optie voor aan het kind dat je geen stappen onderneemt zonder dit aan het kind te melden.

Het kind heeft sterke loyaliteitsgevoelens voor zijn/haar ouders/verzorgers. Wees je hiervan bewust. Val de ouders/verzorgers nooit af tegenover het kind, al hebben ze nog zulke afschuwelijke dingen gedaan. Het kind zal geen vertrouwen hebben in iemand die zijn ouders/verzorgers veroordeelt.

¹ Bron: cursus voor leerkrachten in het basisonderwijs. Interne uitgave VKM, augustus 1994

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Voorwaarden voor een goed contact tijdens een gesprek met een ouder kind:

Echtheid

Blijf in het gesprek altijd dicht bij jezelf. Je bent je bewust van je gevoelens en die ontken of ontkracht je ook niet. Dit betekent niet dat je alle emoties die je ervaart er ook 'uitgooit'. Zoek een goede balans, tussen wat je voelt en ervaart en wat je zegt en doet. Een professionele houding vereist oprechte belangstelling, een sfeer van veiligheid en het vermogen goed te luisteren. Je bent in staat de gevoelens van het kind op te merken en je daarbij aan te sluiten. Deze houding is de basis voor vertrouwen. Kinderen voelen heel goed aan wanneer iets echt is of wanneer iemand een façade ophoudt of doet alsof.

Empathie

Empathie is het vermogen van een leidster zich in te leven in de situatie en gevoelens van het kind en deze ook te begrijpen. Het is belangrijk dat de je de gevoelens van het kind niet alleen aanhoort, maar door woorden, of op andere non-verbale wijze aangeeft dat je het kind begrijpt.

Acceptatie

Accepteer en erken het kind zoals hij is. Dat wil niet zeggen dat je het altijd met het kind eens bent wat zijn gedrag of gevoelens betreft, maar wel dat je deze accepteert zonder ze te veroordelen. Het is belangrijk dat je tijdens het gesprek in staat bent 'actief' te luisteren. Dit betekent dat je zowel verbaal als non-verbale boodschappen opvangt en 'tussen de regels door' luistert naar de boodschappen van het kind. Let op aarzelingen, stiltes, etc.

Actief luisteren, houdt ook in dat jij je voortdurend afvraagt: "Welke boodschap wil dit kind aan mij overbrengen? Wat zegt hij over zijn ervaringen, gedraging en gevoelens?" Op deze manier wordt het je duidelijk wat er aan de hand kan zijn met het kind en krijg je inzicht in de manier waarop het kind de emoties ervaart. Probeer in je eigen woorden de gevoelens van het kind samen te vatten. Je krijgt op deze manier niet alleen de meeste informatie maar je laat ook zien dat je het kind serieus neemt en wordt geaccepteerd. Je geeft bovendien aan dat je het kind goed begrepen hebt en je zijn emoties goed hebt aanvoeld. Algemene regels voor actief luisteren: begin met je ..., en gebruik een vragende toon.

Ezelsbruggetjes voor actief luisteren:

- Je bedoelt...?
- Je probeert mij duidelijk te maken dat...?
- Je voelt je...?
- Je hebt het gevoel dat...?
- Je zou het liefste willen dat...?
- Je hebt de indruk dat...?

Kijk uit voor communicatiestops. Dit zijn opmerkingen en/of reacties die de werkelijke communicatie in de weg staan. Vaak worden die onbewust gebruikt, bijvoorbeeld als iemand bang is om iets onaangenaams te horen, of als het gesprek een wending krijgt die als emotioneel bedreigend wordt ervaren.

Communicatiestops zijn:

- Veroordelen.
- Ridiculiseren (belachelijk maken).
- Preken
- Afleiden
- Met het verhaal op de loop gaan.
- Waarschuwen.
- Sussen/geruststellen.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

- Niet serieus nemen
- Vragen stellen.
- Bevelen.
- Beredeneren.
- Oplossingen aandragen.

Iedereen heeft wel favoriete stops. Wees je ervan bewust welke jij gebruikt, het kan een werkelijk gesprek in de weg staan.

Houd de volgende punten in het gesprek in de gaten:

- Geloof het kind en trek diens verhaal niet in twijfel. Onderschat of bagatelliseer de ernst van een situatie niet.
- Spreek waardering uit voor het feit dat het kind de moed heeft zijn verhaal te vertellen.
- Laat het kind in zijn eigen tempo vertellen, haast het niet.
- Stel geen waarom - vragen, het kind snapt het vaak zelf niet wat de reden is dat dit gebeurt.
- Stel geen suggestieve vragen. Laat het kind zoveel mogelijk zelf aangeven wat er is gebeurd.
- Pas je aan, aan het woordgebruik van het kind. Vraag om verduidelijking als je het niet goed begrijpt.
- Vertel het kind dat het niet zijn schuld is dat dit is gebeurd en evenmin zijn verantwoordelijkheid. Al voelen ze dat vaak wel zo.
- Vertel het kind ook dat het niet de enige is die zoiets overkomt en dat er hulp voor is.
- Dring niet aan als het kind je vragen ontwijkt maar houd de deur voor contact wel open.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 8: Wijkteams en Informatie033

Mensen kunnen met vragen en hulp terecht bij de wijkteams in de stad. Natuurlijk kunnen ouders/verzorgers ook terecht bij hun huisarts of consultatiebureau.

Een wijkteam is een team van professionals van verschillende organisaties dat samen zorg en ondersteuning levert namens de gemeente aan mensen die extra hulp nodig hebben in hun dagelijks leven. Door de brede kennis van de teamleden en hun netwerk kunnen zij ouders/verzorgers vaak snel helpen. De medewerkers uit het team komen uit organisaties op het gebied van jeugdzorg, zorg voor mensen met verstandelijke of lichamelijke beperking, ouderen, verslaving, woonbegeleiding, welzijn, psychiatrie, gezondheidszorg en opvoeding van kinderen. *Bron: gemeente Amersfoort*

De teams zijn bereikbaar van maandag tot en met vrijdag tussen 9.00 en 17.00 uur. Als de lijn van het wijkteam bezet is, volgt een doorschakeling naar de gemeente. Daar noteren zij de gegevens zodat het wijkteam zo spoedig mogelijk terug kan bellen.

De contactgegevens van de verschillende wijkteams zijn:

Wijkteam Berg-, Leusder-, Vermeerkwartier (inclusief Bosgebied) 06 52 53 57 19

bergkwartier@wijkteam-amersfoort.nl

leusderkwartier@wijkteam-amersfoort.nl

vermeerkwartier@wijkteam-amersfoort.nl

Wijkteam Kruiskamp-Koppel, Binnenstad 06 52 51 30 11

kruiskamp@wijkteam-amersfoort.nl

koppel@wijkteam-amersfoort.nl

binnenstad@wijkteam-amersfoort.nl

Wijkteam Liendert en Rustenburg 06 46 97 19 78

liendert@wijkteam-amersfoort.nl

rustenburg@wijkteam-amersfoort.nl

Wijkteam Schothorst en Zielhorst 06 26 62 21 36

schothorst@wijkteam-amersfoort.nl

zielhorst@wijkteam-amersfoort.nl

Wijkteam Soesterkwartier (inclusief Isselt en Eemkwartier) 06 25 01 34 25

soesterkwartier@wijkteam-amersfoort.nl

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Wijkteam Vathorst en Hooglanderveen 06 52 53 57 33

vathorst@wijkteam-amersfoort.nl

hooglanderveen@wijkteam-amersfoort.nl

Wijkteam Nieuwland (inclusief buitengebied West) 06 11 86 85 39

wijkteamnieuwland@amersfoort.nl

**Wijkteam Randenbroek Schuilenburg (incl. Wieken-Vinkenhoef en Stoutenburg-Noord)
06 52 03 16 98**

randenbroek@wijkteam-amersfoort.nl

schuilenburg@wijkteam-amersfoort.nl

Wijkteam Hoogland Kattenbroek 06 52 51 30 00

hoogland@wijkteam-amersfoort.nl

kattenbroek@wijkteam-amersfoort.nl

Indebuurt033

Vanaf 1 januari 2017 verzorgt Indebuurt033 de informatiewinkels. In deze informatiewinkels ondersteunen vrijwilligers inwoners van Amersfoort met vragen op het gebied van wonen, welzijn, zorg, financiën, vrijetijdsbesteding en vrijwilligerswerk. Voor meer informatie kijk op www.indebuurt033.nl Bron: gemeente Amersfoort

Er zijn 3 informatiepunten

Kruiskamp Neptunus plein 66-k (naast de Jumbo)

Soesterkwartier Noorderwierweg 131 (Emmauskerk)

Hoogland Engweg 7 (in de Neng)

Open ma t/m do 09.00-13.00 uur

Kruiskamp ook woensdag middag 13.00-17.00 uur.

Voor spreekuren in de wijk, kijk op www.indebuurt033.nl

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 9: Informatie over Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis)

Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) is sinds 1 januari 2015 hét advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) zijn samengegaan in dit adviespunt. Veilig Thuis is 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar via 0800-2000.

Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) heeft één algemeen (landelijk) telefoonnummer. Als je belt, word je door het inspreken van je woonplaats doorgeschakeld naar de juiste regio. In de regio Utrecht heet de organisatie Samen Veilig Midden-Nederland. De website is: www.samen-veilig.nl/

Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) biedt slachtoffers, daders en omstanders deskundige hulp en advies. Hulpverleners bieden een luisterend oor, zetten alles op een rij, beantwoorden vragen en geven advies. Ook doet zij onderzoek en ondersteunt waar nodig. Zij kijken ook welke professionele hulp het beste bij de situatie en vraag past. Doel: het veiliger maken van de situatie voor alle betrokkenen.

Ook medewerkers van Dribbel kunnen bij Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) terecht als je op zoek bent naar advies, overleg wilt of een melding wilt doen volgens de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) is het aanspreekpunt voor acute situaties, crisisinterventies en voor een snelle eerste inschatting van de veiligheid. Daarom is Veilig Thuis 24 uur per dag bereikbaar.

Werkwijze Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis)

Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) streeft ernaar zo laagdrempelig mogelijk te werken en kan telefonisch benaderd worden door allerlei mensen die zich zorgen maken over de situatie van bepaalde kinderen. Dit kunnen mensen zijn die beroepshalve met kinderen te maken hebben, maar ook burens of familieleden. Voor beroepsbeoefenaren, zoals leidsters, leerkrachten, huisartsen en jgz-medewerkers, is het mogelijk om anoniem te melden. Via Veilig Thuis wordt de naam van de melder dan niet bekend gemaakt bij het kind, diens gezin of derden.

Na een telefonisch contact zijn er twee mogelijkheden:

1. Advies

Hierbij worden geen gegevens geregistreerd over het betreffende kind of gezin. Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) komt niet in actie in de richting van het kind waarover melding is gedaan. Zij geeft wel advies hoe met de situatie om te gaan. Je kunt meerdere malen met Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) bellen zodat ze je kunnen steunen in de acties en welke stappen het beste zijn om te nemen.

2. Melding

Blijkt een situatie toch ernstig en kun je als medewerker van Dribbel niet veel meer doen dan vraagt Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) om een melding te doen. Hierbij neemt Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) alle gegevens op over het kind of het gezin waar melding over wordt gemaakt. Hierop start Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) een onderzoek. Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) koppelt aan de melder terug wat er met de melding is gebeurd.

Kijk voor meer informatie over de werkwijze van Samen Veilig Midden Nederland (Veilig Thuis) op de [website handelingsprotocol](#).

Bronnen: gemeente Amersfoort, Veilig Thuis en Handelingsprotocol.nl

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 10: Sociale kaart (voor wijkteams zie bijlage 8)

Organisaties in Amersfoort en omgeving:

1. Samen Veilig Midden Nederland, onderdeel van Veilig Thuis)
Tiberdreef 8
3561 GG Utrecht

Postadres:
Postbus 13060
3507 LB Utrecht
T. voor professionals: 030 - 740 00 40
W. www.samen-veilig.nl/
E: veiligthuis@samen-veilig.nl
2. Save Team Amersfoort
T. 033 422 60 00
Bezoekadres: Stadsring 179, 3817 BA Amersfoort
Postadres: Stadsring 179, 3817 BA Amersfoort
W. <http://www.save-team.nl/> of www.samen-veilig.nl
3. Victas voorheen Centrum Maliebaan, verslavingszorg
Polikliniek Amersfoort
Heiligenbergerweg 34
3816 AK Amersfoort
T. 033 422 04 11 (09.00 – 12.30 uur en 13.30 – 17.00 uur op maandag en woensdag tot 21.00 uur)
W. www.victas.nl of www.centrummaliebaan.nl
E. contact@victas.nl
4. Jeugdgezondheidszorg GGD Midden Nederland
Bezoekadres:
Zonnehof 10
3811 ND Amersfoort
Postadres:
Postbus 51
3700 AB Zeist
T. 033 -467 81 00
W. www.ggdmn.nl/
W. www.gezondmiddennederland.nl
E. info@ggdmn.nl

Voor werkrelaties:
Utrechtseweg 12
3811 NB Amersfoort
5. Maatschappelijk werk "Welzin"
Drentsestraat 14
3812 EH Amersfoort
T: 033 - 469 24 69
W. www.welzin.nl
W: www.beweging3.nl

E: maatschappelijkwerk@welzin.nl
E: info@welzin.nl

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

6. Politie

Bezoekadres:

Van Asch van Wijckstraat 45
3811LP Amersfoort
Postbus 549
3800AM Amersfoort
T: 0900 - 8844
T: Spoed 112

7. Raad voor de kindbescherming Utrecht

Bezoekadres:

Fentener van Vlissingenkade 1
3521 AA Utrecht
Postbus 12085
3501 AB Utrecht
T. 030 - 888 27 00
W. www.kinderbescherming.nl/
E. via contactformulier website

10. Slachtofferhulp Nederland, locatie Amersfoort

Van Asch van Wijckstraat 45
3811 LP Amersfoort
T. 0900 - 0101 (lokaal tarief)
W. www.slachtofferhulp.nl
E. info@slachtofferhulp.nl

11. Kwintes (Vrouwenopvang, crisisopvang, blijf van mijn lijf, begeleid wonen, nachtopvang, gespecialiseerde hulpverlening)

Hogeweg 29A
3814 CC Amersfoort
T: 033-479 20 80 | 0800 594 68 37
W. www.kwintes.nl
E: info@kwintes.nl

12. Indebuurt033 (Informatiewinkels voor inwoners van Amersfoort)

- Kruiskamp Neptunus plein 66-k (naast de Jumbo)
- Soesterkwartier Noorderwierweg 131 (Emmauskerk)
- Hoogland Engweg 7 (in de Neng)

Alle drie de locaties zijn open van maaandag t/m donderdag van 09.00-13.00uur. Locatie Kruiskamp ook woensdag middag 13.00-17.00 uur.

Voor spreekuren in de wijk, kijk op www.indebuurt033.nl

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Landelijke telefoonnummers:

1. Veilig Thuis
Crisis: 0800 2000
T: 0900-123 123 0
W: www.samen-veilig.nl
Regiokantoor Eemland
Stadsring 179
3817 BA Amersfoort
T: 033 422 60 00
2. JSO, expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding
Postbus 540
2800 AM Gouda
T. 0182 – 547 888
W. www.jso.nl/web/show
E. info@jso.nl
3. Kindertelefoon.
T: 0800 - 0432 kinderen kunnen tussen 14.00 – 20.00 uur bellen
T: 030 - 341 04 00 voor volwassenen
W: www.kindertelefoon.nl/
E: landelijkbureau@kindertelefoon.nl
4. Landelijk Bureau Slachtofferhulp:
T: 0900-0101 van 09.00 – 17.00 uur.
W: www.slachtofferhulp.nl/
E: info@slachtofferhulp.nl
5. Movisie: kennis en advies voor maatschappelijke ontwikkeling.
Bezoekadres:
Catharijnesingel 47
3511 GC Utrecht
Postadres:
Postbus 19129
3501DC Utrecht
T: 030 789 20 00
W: www.movisie.nl/
E: info@movisie.nl
6. Ministerie van Justitie.
Bezoekadres:
Turfmarkt 147
2511 DJ Den Haag
Postadres:
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
T: 070 – 370 79 11
W: www.justitie.nl/onderwerpen/jeugd/jeugdbescherming/Kindermishandeling/
www.justitie.nl/organisatie/praktische_informatie/adressen/index.aspx#paragraaf1

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

7. Nederlands Jeugdinstituut (NJI).

Bezoekadres:

Catharijnesingel 47
3511 GC Utrecht

Postadres:

Postbus 19221
3501 DE Utrecht
T: 030 - 230 63 44

W: www.nji.nl

E: via vragenformulier website.

8. Stichting Korrelatie.

Bezoekadres:

Stationsplein 125
3818 LE Amersfoort

Hulp- en informatielijn: 0900 - 1450 (15 eurocent p/m), op werkdagen van 9.00 tot 18.00 uur.

T: kantoor 033 422 01 00

Chatmogelijkheid

W: www.korrelatie.nl

E: vraag@korrelatie.nl

9. Regelhulp voor zorg, ondersteuning, jeugdhulp en financiële regelingen bij ziekte of beperking makkelijk te vinden. Kijk op de [website van Regelhulp](#)

Dribbel KDV

Bijlage 11: Invulblad wijzigingen sociale kaart

Instelling:

Adres:

Telefoonnummer:

E-mail:

Website:

Contactpersoon:

De instelling biedt: advies / consult / melding / hulpverlening / ondersteuning / voorlichting

Werkwijze instelling:

Instelling:

Adres:

Telefoonnummer:

E-mail:

Website:

Contactpersoon:

De instelling biedt: advies / consult / melding / hulpverlening / ondersteuning / voorlichting

Werkwijze instelling:

Instelling:

Adres:

Telefoonnummer:

E-mail:

Website:

Contactpersoon:

De instelling biedt: advies / consult / melding / hulpverlening / ondersteuning / voorlichting

Werkwijze instelling:

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 12: Privacy

Privacy staat ook bij Dribbel hoog in het vaandel. Tijdens het doorlopen van de stappen uit dit protocol is het belangrijk dat er zorgvuldig wordt gehandeld. Er is immers sprake van persoonlijke informatie over kinderen en gezinnen. Daarom zijn de dossiers ook opgeborgen achter slot en grendel en wordt er zonder toestemming van de ouders/verzorgers niets aan derden doorgegeven. Ouders/verzorgers hebben het recht om het dossier van hun kind in te zien. Kinderen tussen 12 en 16 jaar hebben gedeeltelijk recht hierop en jongeren vanaf 16 jaar hebben volledig recht op inzage. Inzage weigeren kan maar alleen als het belang van het kind, de melder of de informant worde geschaad. En dit moet je kunnen onderbouwen.

Belangrijke tips voor omgaan met privacy

- Betrek bij een overleg niet teveel mensen.
- Zorg dat de informatie over kinderen en gezinnen altijd binnen Dribbel blijft. Als emoties hoog oplopen kan het de privacy in gevaar brengen. Het kan wel eens voorkomen dat een leidster een collega-leidster als uitlaadklep gebruikt. Dat is wel begrijpelijk maar voor het handhaven van de privacy niet de juiste manier van omgaan met de materie. Betrek daarom alleen de mensen die in het stappenplan worden genoemd.
- Contact met andere instellingen kan alleen met toestemming van de ouder/verzorger. Zonder toestemming kan het alleen anoniem. De naam van het kind of het gezin mag dan niet worden doorverteld.
- Een uitzondering hierop is het contact met Veilig Thuis. Dit kan zonder toestemming van de ouders/verzorgers.
- Wees zeer zorgvuldig met schriftelijke informatie. Ouders/verzorgers hebben recht op inzage in het dossier van hun kind. Als het anonieme werkaantekeningen zijn, hebben ouders/verzorgers geen inzagerecht.
- Schijf daarom altijd je aantekeningen zo op, alsof de ouders/verzorgers over je schouder meekijken. Beschrijf het gedrag van het kind feitelijk en wees heel voorzichtig met de interpretatie daarvan.
- Als ouders/verzorgers een dossier in willen zien, kan dat natuurlijk altijd. Het kan een voordeel zijn als je voorstelt het dossier samen te bekijken en het, waar nodig, van een toelichting te voorzien. Daarna kan je een kopie meegeven als de ouders/verzorgers dat willen. Een andere optie is de belangrijkste punten uit het dossier op papier te zetten en aan de ouders/verzorgers te geven. Dit is dan tegelijkertijd een leidraad voor de eventuele gesprekken met de ouders/verzorgers.
- Dossiers liggen in een afgesloten kast.
- Informatie die niet meer relevant is, moet worden vernietigd of aan ouders worden meegegeven.
- Schriftelijke informatie mag niet zonder toestemming van ouders/verzorgers aan derden worden verstuurd. Een uitzondering hierop is Veilig Thuis.
- Schriftelijke informatie die Dribbel ontvangt over kinderen dient ook met toestemming van de ouders/verzorgers te zijn verstuurd. Zo niet, dan is het handig de informatie terug te sturen.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 13: Meldrecht, meldplicht en zorgplicht

Meldrecht, meldplicht en zorgplicht zijn belangrijke onderwerpen. In de Wet op de jeugdzorg (2005) is het **meldrecht** vastgesteld. Als medewerker van Dribbel heb je het recht een melding te doen en daarbij ook alle relevante gegevens over te dragen aan Veilig Thuis. Het belang van het kind gaat hierbij vóór het belang van de privacy van het gezin.

In de wet op de Jeugdzorg is ook de **meldplicht** opgenomen:

Wanneer je het vermoeden hebt dat een collega zich schuldig maakt aan kindermishandeling, moet je dit direct melden bij de directie. Die heeft de plicht dit direct door te geven aan Veilig Thuis.

Naast het meldrecht heeft iedere burger in Nederland een **zorgplicht**. Dit houdt in dat je de plicht tot zorgen voor het kind hebt. Aan de ene kant de plicht tot zorgen voor het kind en aan de andere kant de privacywetgeving in de vorm van de Wet bescherming Persoonsgegevens. Deze wet houdt in dat je niet zomaar gegevens zonder toestemming door mag geven aan derden (*zie bijlage 12*).

Dit heet een conflict van belangen. Bij een conflict van belangen weeg je zorgvuldig de belangen die in het geding zijn af. Dit doe je door zorgvuldig het protocol te volgen en door alle stappen die je zet, schriftelijk te vermelden in het dossier. Wanneer je dit doet, kun je voldoen aan de zorgplicht en het meldrecht zonder bijvoorbeeld juridisch in de problemen te komen.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 14: Taken aandachtsfunctionaris

Ondersteunen en adviseren

Directie en collega's

- Als vraagbaak functioneren voor algemene informatie over (de meldcode) huiselijk geweld en kindermishandeling
- Begeleiding en ondersteuning bieden bij vermoedens van kindermishandeling (signaleren, bespreekbaar maken, melden)

Directie

- Adviseren over het opstellen van een scholingsplan.
- Adviseren over het invoeren en borgen van de meldcode
- Adviseren over het aanstellen van aandachtsfunctionarissen
- Adviseren over communicatie naar cliënten over de werkwijze van de organisatie
- Adviseren over de benodigde uren voor het uitvoeren van de taken van aandachtsfunctionaris

Collega's

- Toezien op zorgvuldige omgang met privacy van het betreffende gezin door collega's en stagiaires
- Adviesvragen of meldingen bij Veilig Thuis in gang zetten en bewaken
- Uitvoering van de meldcode coördineren
- Voortgang van afspraken in de gaten houden naar aanleiding van een gesprek met ouders over zorgen of een zorgmelding monitoren en evalueren
- Als toehoorder/adviseur aanschuiven wanneer collega een gesprek met de ouders voert
- Het overnemen van stappen van de meldcode na overleg met een collega

Invullen en bijstellen van de meldcode

- Opstellen van de interne meldcode
- Zorgen dat de meldcode en de sociale kaart van hulpverleningsinstellingen (zowel lokaal en regionaal) up to date zijn
- Ervoor zorgdragen dat de meldcode aansluit bij de interne werkprocessen en organisatiestructuur van Dribbel

Profileren / kenbaar maken van aandachtsfunctionaris

- Kindermishandeling, de meldcode en de functie aandachtsfunctionaris onder de aandacht brengen en houden binnen Dribbel

Informereren

Directie en collega's

- Verspreiden van informatie en ontwikkelingen omtrent kindermishandeling
- Informeren over de beschikbaarheid en bereikbaarheid van de aandachtsfunctionaris

Directie

- Bekendheid met de meldcode bij (nieuwe) collega's en stagiaires bevorderen
- Informeren over de randvoorwaarden voor toepassing en borging van de meldcode

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Motiveren

Directie

- Motiveren om de invoering en borging van de meldcode te ondersteunen

Collega's

- Motiveren tot het gebruik van de meldcode
- Wegnemen van weerstanden
- Motiveren tot het gebruikmaken van de aandachtsfunctionaris
- Motiveren tot het volgen van deskundigheidsbevordering

Organiseren

- Scholingsplan opstellen, daarbij inbegrepen het instrueren van nieuwe collega's
- Periodieke deskundigheidsbevordering voor (nieuwe) collega's initiëren of organiseren
- Bijhouden van een registratie van anonieme gegevens over kindermishandeling
- Vastleggen en onderhouden van samenwerkingsafspraken met ketenpartners/samenwerkingspartners over verantwoordelijkheden, overdracht en terugkoppeling

Vastleggen en documenteren

- Toezien op zorgvuldige en objectieve dossiervorming en verslaglegging
- Zorgen voor informatie naar de directie over meldingen kindermishandeling
- Zorgen dat collega's en directie makkelijk toegang hebben tot relevante documenten, zoals de interne meldcode

Evalueren

Jaarlijks evalueren en zo nodig bijstellen van de interne meldcode

Bron: LOCK, landelijk opleidingscentrum kindermishandeling

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 15: Bronnen

- Landelijk voorbeeld protocol kindermishandeling kinderdagverblijf, peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang. Expertise centrum voor Jeugd, samenleving en opvoeding (JSO).
- Tijdschrift Kinderopvang, Vakinformatie voor professionals september 2009
- Protocol 'Vermoeden kindermishandeling' voor het primair onderwijs in Zuid Holland Noord, 2001, GGD ZHN. S&O, AMK; Gezamenlijke uitgave van de preventieteams in Zuid Holland Noord
- Protocol vermoeden kindermishandeling voor 0-4 jaar, de Petteflet, januari 2001
- Handleiding kwaliteitsstelsel kinderopvang & peuterspeelzaalwerk, uitgave MO-groep/Elsevier, versie december 2002
- Diverse websites zoals
Veilig thuis
Rijksoverheid
Gemeente Amersfoort
Handelingsprotocol.nl

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 16: Protocol Hoe te handelen in geval van ongewenste omgangsvormen c.q. seksuele intimidatie door een medewerker

Index

Pagina

1. Inleiding.....	37
2. Wat verstaan we onder ongewenst gedrag?.....	38
Seksuele intimidatie.....	38
Agressie en geweld.....	39
Pesten.....	39
Discriminatie.....	39
3. Verdere uitwerking van seksuele intimidatie.....	40
Verbod op seksueel misbruik.....	40
Meldingsprocedure.....	40
Maatregelen naar aanleiding van een melding.....	41
Instellen van een onderzoek.....	41
Procedure van onderzoek.....	42
Maatregelen naar aanleiding van het onderzoek.....	42
4. Omgaan met de media.....	43
Aandachtspunten bij het omgaan met de pers.....	43
Informeren betrokkenen.....	43
Bijlage 1. Algemene aandachtspunten.....	45
Bijlage 2. Aandachtspunten persbericht.....	46
Bijlage 3. Bronnen.....	47

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

1. Inleiding

We hopen dit binnen Dribbel natuurlijk nooit mee te maken, maar voor de volledigheid is het wel belangrijk aandacht te schenken aan de mogelijkheid dat een medewerker ongewenst gedrag kan vertonen. Dit protocol 'ongewenst gedrag door medewerker' is nauw verbonden met het protocol kindermishandeling en huiselijk geweld deze dienen dan ook bij elkaar opgeborgen te worden. Voor de duidelijkheid is dit protocol toch apart opgeschreven om te voorkomen dat het protocol kindermishandeling en huiselijk geweld zo groot wordt dat het opzoeken van de richtlijnen wordt bemoeilijkt. Beide protocollen zijn te vinden in de directiekamer en in de kwaliteitenmap op de groepen.

Dit protocol geeft handvatten hoe we binnen Dribbel omgaan met (een vermoeden van) ongewenste omgangsvormen en in het bijzonder seksueel misbruik door medewerkers van Dribbel. Het is belangrijk dat we in een dergelijk emotioneel moeilijke situatie zorgvuldig met alle betrokkenen om blijven gaan. Bovendien biedt dit protocol achtergrondinformatie en tips.

Een melding over ongewenste omgangsvormen is meestal plotseling. Het gaat gepaard met veel emoties. En er zal gehandeld moeten worden. De medewerker om wie het gaat zal, of de melding nu terecht is of niet, met gevoelens van frustratie, boosheid en schaamte kampen. Collega's voelen zich vaak boos, schuldig, machteloos of kunnen het niet geloven. De vraag schuldig / onschuldig dringt zich op en kan tot twee kampen leiden zowel binnen ons team als tussen ouders en kinderen.

De gevolgen van ongewenste omgangsvormen kunnen heel groot zijn. Het kan negatieve gevolgen voor iemands zelfbeeld en zelfvertrouwen hebben en het vertrouwen in anderen kan worden geschaad. Wanneer zich een geval van ongewenste omgangsvormen voordoet, is het belangrijk dat het slachtoffer zijn verhaal kwijt kan. Slachtoffers vinden het vaak moeilijk hun verhaal te vertellen. Angst niet geloofd te worden en angst voor represailles spelen daarbij een rol.

2. Wat verstaan we onder ongewenst gedrag?

Ongewenste omgangsvormen kunnen op verschillende manieren voorkomen, verbaal, fysiek (lichamelijk) of non-verbaal. Dit gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, degene die hiermee wordt geconfronteerd ervaart het in ieder geval als ongewenst en onaangenaam.

Onder ongewenste omgangsvormen verstaan we handelingen van een groep of van een individu, die door een persoon, die deze handelingen als tegen zich gericht ziet, als vijandig, vernederend of intimiderend worden beschouwd¹.

De volgende vormen van ongewenst gedrag kunnen zich voordoen: seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en discriminatie. Een strikte afbakening van deze begrippen is niet mogelijk, want pesten kan een vorm van seksuele intimidatie zijn, discriminatie kan een vorm van agressie zijn enzovoorts

Bij de beoordeling of bepaalde situaties of gedragingen van personen bestempeld moeten worden als 'intimiderend' of 'bedreigend' spelen subjectieve factoren een doorslaggevende rol. De persoonlijke beleving van de betrokkenen en hun eigen waarden en normen bepalen uiteindelijk of er al dan niet sprake is van ongewenst gedrag. De genoemde definities geven een houvast. De beleving van de direct betrokkene moet altijd het uitgangspunt zijn van een analyse van de problemen met ongewenste omgangsvormen. Binnen Dribbel, en andere kinderdagverblijven, zijn het vaak ouders van kinderen die aangeven dat iets als ongewenst wordt ervaren. Of collega's vinden bepaald gedrag over de grens gaan. Van belang is, zo dicht mogelijk bij de beleving van het kind te blijven staan, bij het vaststellen van de zwaarte of omvang van het ongewenste gedrag.

Seksuele intimidatie

Seksuele intimidatie

Ongewenste seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag. Dit gedrag wordt door degene die het ondergaat, ongeacht sekse en/of seksuele voorkeur, ervaren als ongewenst en onplezierig. Seksuele intimidatie kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn².

Binnen Dribbel werken we met kinderen tussen 0 – 12 jaar. Het is dan logisch dat er lichamelijk contact is, bijvoorbeeld als een kind getroost moet worden omdat het bijvoorbeeld gestruikeld is.

Voorbeelden van verbale seksuele intimidatie zijn:

- aanspreekvormen: Erica verbasteren tot Erotica; kinderen aanspreken met "Hé stuk!"
- dubbelzinnigheden: "Zo, heb jij een poes?"
- uitnodigingen met bijbedoelingen: "Je mag met ons meedoen, als we je onderbroek mogen zien".

Voorbeelden van fysieke seksuele intimidatie:

- handastelijkheden, zoals rug strelen, vastpakken, op schoot trekken van oudere kinderen, tegen zich aan drukken, strelen, verkrachting;
- geslachtsdelen strelen of betasten boven of onder de kleding;
- weg versperren;
- uitkleden.

¹ Ontleend aan definitie van FNV Bondgenoten.

² Ontleend aan definitie Project Preventie Seksuele Intimidatie (PPSI).

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Voorbeelden van non-verbale seksuele intimidatie:

- bepaalde manieren van kijken: kind niet in de ogen kijken maar op borsthoogte; gluren; kind met de ogen uitkleden;
- confrontatie met (kinder)porno;
- condoom/onderbroekje cadeau geven.

Agressie en geweld

Agressie en geweld op Dribbel:

Voorvallen waarbij een kind psychisch of fysiek lastig gevallen, bedreigd of aangevallen wordt, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met Dribbel.

Voorbeelden van agressie en geweld op Dribbel zijn:

- fysiek geweld: schoppen, slaan, verwonden, vastgrijpen;
- psychisch geweld: chantage, irriteren, achtervolgen, vernederen;
- verbaal geweld: schelden, treiteren, dreigen;

Pesten

Pesten op Dribbel:

Bij Dribbel verstaan we onder pesten: het systematisch uitoefenen van psychisch, fysiek of seksueel geweld door één persoon of groep tegen meestal één ander, die niet (meer) in staat is zich zelf te verdedigen¹.

Voorbeelden van pesten:

- psychisch: luid lachen of schreeuwen als iemand binnen komt, negeren, voortdurend onderbreken, afkeurende blikken of gebaren, luide zuchten slaken, geruchten verspreiden, roddelen, dreigen, belachelijk maken;
- fysiek: mishandelen;
- seksueel: obscene scheldwoorden, seksuele verzoeken of handtastelijkheden, aanranding, verkrachting.

Discriminatie

Discriminatie:

Het zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun sekse, ras, godsdienst of levensovertuiging².

Discriminatie kan plaats vinden op grond van uiterlijk, huidskleur, geloofsovertuiging, geslacht, seksuele voorkeur enz.

Alle medewerkers van Dribbel die met kinderen werken zijn in het bezit van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Dit kan preventief werken in het beleid ten aanzien van ongewenste omgangsvormen en seksuele intimidatie in het bijzonder.

¹ Ontleend aan definitie van pesten door B. v.d. Meer, 1997.

² Ontleend aan definitie ARBO-wetgeving en Mandemakers e.a.1994

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

3. Verdere uitwerking van seksuele intimidatie¹

Seksueel misbruik is een (ernstige) vorm van seksuele intimidatie. Deze vorm werken we hieronder verder uit.

Verbod op seksueel misbruik

Elke medewerker van Dribbel zal zich ervan onthouden een kind zodanig te bejegenen dat zij/hij het kind in zijn waardigheid aantast. Seksuele handelingen en intieme relaties in de contacten met kind(eren) zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik. Dit omvat onder meer een verbod om het kind op zodanige wijze aan te raken dat het kind en/of de medewerker deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren. De medewerker mag ook niet ingaan op seksuele en/of toenaderingspogingen van het kind, ook als het kind dat verlangt of je daartoe uitnodigt.

Meldingsprocedure

In de Jeugdwet is de **meldplicht** opgenomen. Wanneer een medewerker van Dribbel het vermoeden heeft dat een collega binnen Dribbel zich schuldig maakt aan kindermishandeling of dat dit hem/haar ter ore komt, moet dit direct melden bij de directie. De directie heeft de plicht direct Veilig Thuis hiervan in kennis te stellen.

a. *Melding door het kind*

Als de melding van seksuele intimidatie, aanranding of verkrachting afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. De persoon bij wie het slachtoffer de klacht meldt belooft **geen** geheimhouding aan het kind en is verplicht dit te melden bij de directie. Deze laat weten discreet te zullen handelen.

De directie doet in alle gevallen melding aan de oudercommissie. Naast Veilig Thuis worden, indien nodig, anderen ingeschakeld voor hulp. De ouders/verzorgers van het betrokken kind worden geïnformeerd. De ouders/verzorgers krijgen eveneens opvang en steun aangeboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van het kind is uitgangspunt van dit handelen.

b. *Melding door de ouder*

Als de melding van de ouder(s) komt, zal uitgezocht worden over welke informatie de ouder beschikt en waar de melding op is gebaseerd. De persoon bij wie de klacht wordt gemeld is verplicht dit te melden bij de directie. Deze meldt het weer bij de oudercommissie.

c. *Melding door collega-medewerker*

Wanneer een medewerker seksueel misbruik door een collega-medewerker constateert of vermoedt, is hij/zij verantwoordelijk voor melding hiervan aan de directie, die dat in alle gevallen aan de oudercommissie meldt. Aan de medewerker die meldt wordt opvang en steun aangeboden.

d. *Melding door derden*

Als de melding van derden komt, dient eveneens uitgezocht te worden over welke informatie deze precies beschikken en waar deze informatie op is gebaseerd. De persoon bij wie de klacht wordt gemeld is verplicht dit te melden bij de directie.

¹ Bron: hoofdstuk 2 t/m 2.3 zijn gebaseerd op het protocol van stichting 2Samen, Den Haag 2005

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Maatregelen naar aanleiding van een melding

In alle gevallen wordt de directie zo spoedig mogelijk geïnformeerd. Deze is gehouden alle noodzakelijke maatregelen te nemen ten aanzien van:

- het regelen van opvang van kind en ouders
- afschermen van het kind van de mogelijke dader
- het instellen van een onderzoek

a. Het regelen van opvang van kind en ouders

- Voor de opvang en steun voor het kind wordt een beroep gedaan op een instelling (GGD) die hierin is gespecialiseerd.
- In overleg met ouders en GGD, wordt bekeken of de opvang binnen Dribbel kan worden gecontinueerd, dan wel dat er een andere oplossing nodig is.
- Dribbel informeert ouders/verzorgers over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie.
- De directie houdt contact, toont betrokkenheid en informeert de ouders/verzorgers regelmatig over de voortgang van het onderzoek en andere zaken die voor de ouders/verzorgers van belang zijn.

b. Afscherming van het kind van de mogelijke dader

- De directie beslist in het belang van de afscherming van het kind van de mogelijke dader, of de vermeende dader hangende het onderzoek op non-actief wordt gesteld of wordt geschorst.
- Zorg ervoor dat de betrokken medewerker een contactpersoon toegewezen krijgt en wijs de betrokken medewerker erop waar zij/hij steun kan krijgen buiten Dribbel.

Instellen van een onderzoek

- a. De directie zorgt voor een zorgvuldige procedure van onderzoek en legt een dossier aan.
- b. Bij het interne onderzoek laat Dribbel zich adviseren door de politie. Na met de ouders/verzorgers besluit de directie van Dribbel of eerst een intern onderzoek wordt gedaan of onmiddellijk aangifte wordt gedaan bij de politie. Ouders/verzorgers kunnen natuurlijk ook los van de directie beslissen onmiddellijk aangifte te doen. In het geval van aangifte bij de politie vindt het instellingsonderzoek plaats in nauw overleg met de politie.
- c. De directie stelt binnen maximaal 2 werkdagen na de melding een commissie van onderzoek in. De commissie bestaat uit 3 personen, twee interne en een extern deskundige. De leden van de onderzoekscommissie hebben een geheimhoudingsplicht uit hoofde van hun verantwoordelijkheid als lid van de commissie van onderzoek.
- d. De commissie voert het intern onderzoek uit en adviseert de directie op grond van de resultaten van het onderzoek over de te nemen maatregelen.
- e. De termijn voor intern onderzoek bedraagt maximaal 3 weken.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Procedure van onderzoek

- a. De commissie vraagt de ouders/verzorgers de door hen bemerkte reactie van het kind weer te geven. Indien het kind in staat is om zelf de toedracht te verwoorden, wordt altijd na overleg met de ouders, het kind door de commissie gehoord. De commissie zorgt ervoor dat een daartoe deskundige persoon dit gesprek voert.
- b. De onderzoekscommissie hoort de betrokken medewerker. Het verhaal, hoe de gang van zaken is geweest, volgens de medewerker wordt vastgelegd. De medewerker wordt schriftelijk en mondeling geïnformeerd over het verder verloop van de procedure.
- c. De commissie voert binnen maximaal 2 weken nadat zij is ingeroepen, gesprekken met alle betrokken personen. Op basis van deze eerste gesprekken adviseert de commissie de directie over de te nemen voorlopige maatregelen voor het kind en de medewerker, voor zover dit nog niet is gebeurd.
- d. Van de gesprekken wordt een schriftelijk verslag gemaakt, dat door de geïnterviewden moet worden goedgekeurd.
- e. De commissie bundelt alle verslagen en voorziet deze van advies. Daarna overhandigt de commissie deze verslagen met advies aan de directeur. Deze informatie is geheim.

Maatregelen naar aanleiding van het onderzoek

- a. *Rehabilitatie*
Wanneer de directie constateert dat er op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is aan te nemen dat seksueel misbruik heeft plaatsgevonden, wordt de betrokken medewerker die voor de duur van het onderzoek geschorst is of op non-actief is gesteld, door de directie van Dribbel in ere in zijn functie hersteld. In een dergelijke situatie kan het in het belang van de medewerker of in het algemeen belang wenselijk zijn, de betreffende medewerker binnen de organisatie over te plaatsen.
- b. *Waarschuwing*
De directie kan besluiten tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, onder mededeling dat herhaling arbeidsrechtelijke gevolgen heeft.
- c. *Arbeidsrechtelijke maatregelen*
Wanneer de directie constateert dat er op grond van het verrichte onderzoek aanleiding is om aan te nemen dat seksueel misbruik heeft plaatsgevonden, neemt de directeur maatregelen van arbeidsrechtelijke aard, zoals ontslag wegens een dringende reden op grond van art. 677 en art. 678 boek 7 BW, of ontbinding van de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter (art. 685 boek 7 BW).
- d. *Inschakelen van politie en justitie*
De directeur doet, wanneer het rapport van de onderzoekscommissie hiertoe aanleiding geeft, formeel aangifte van seksueel misbruik bij de politie en het Openbaar Ministerie.

4. Omgaan met de media¹

Als op Dribbel een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media hier van op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren een plan van aanpak klaar te hebben hoe er in dergelijke situaties met de pers wordt omgegaan.

Enkele aandachtspunten bij het omgaan met de pers²:

- Denk na of je zelf de pers informeert of dat je afwacht tot de pers zelf naar je toekomt. Door zelf de pers te informeren houd je de regie min of meer in handen en voorkom je wellicht erger.
- Wijs een vaste, liefst geoefende persoon aan die de contacten met de pers onderhoudt. Kies bij voorkeur iemand die wat verder van de zaak afstaat, bijvoorbeeld een lid van de oudercommissie. Overleg met de politievoorlichter als dat kan.
- Denk goed na over de boodschap: wat wil je wel/niet vertellen en hoe formuleer je dat kort en concreet?
- Een heel belangrijk aspect: Lieg nooit! Maar je hoeft niet alles te vertellen. Blijf feitelijk, noem geen namen en beperk je tot de kern van het verhaal.
- Selecteer: wie staan je wel te woord en wie niet?
- Noteer voorwaarden: bijvoorbeeld vragen vooraf op papier, afspraken over inzien tekst voor publicatie. Let erop dat als je een publicatie van te voren in mag zien je alleen feitelijke informatie kunt herstellen. De toonzetting is de functie van de journalist.
- Informeer eerst het personeel, de ouders en de kinderen goed, voordat je de pers inlicht.
- Wat is het belang van Dribbel om in te gaan op vragen van de pers? Wat is wenselijk, wat is nodig?
- Zorg voor een adempauze: niet direct in de uitzending, vragen vooraf inzien, terug (laten) bellen, afspraak later op de dag.
- Doe de contacten met de pers nooit alleen: de boodschap samen met anderen voorbereiden, iemand meenemen of mee laten luisteren, samen evalueren.

Informeren betrokkenen³

a. Informeren van het team

Een belangrijke stap is het informeren van de teamleden. Zij moeten goed op de hoogte zijn om:

- De schok in teamverband te verwerken.
- Om te gaan met vragen en opmerkingen van ouders.
- Om te gaan met vragen en opmerkingen van de "buitenwereld".
- Mogelijke andere slachtoffers te signaleren.
- Eenduidige afspraken te maken over de aanpak van de situatie.

Een niet te onderschatten factor is de loyaliteit van de medewerkers van Dribbel ten opzichte van aangeklaagde collega's. De ervaring leert dat collega's in situaties van twijfel eerder de kant van de volwassene kiezen dan die van het kind, zeker als het gaat om seksuele intimidatie. Meldingen van seksuele intimidatie berusten zelden op waargenomen feiten door volwassenen. Meestal moet de volwassene zich baseren op het woord van het kind. Geloof en ongeloof, loyaliteit ten opzichte van de collega of het kind, kunnen een team in partijen opsplitsen. Belangrijk is teamleden voor te houden dat zij niet hoeven te beslissen over wat "waar" of "niet waar" is. Zij zijn wel verantwoordelijk voor het welzijn en de veiligheid van de kinderen.

¹ bron: GGD Flevoland

² bron: concept calamiteitenwaaier van De Veilige School' ontwikkeld door Anke Visser en Frits Prior

³ bron: GGD Flevoland

Aandachtspunten en overwegingen bij het informeren van het team:

- Zorg dat het hele crisisteam aanwezig is.
- Zorg dat alle teamleden aanwezig kunnen zijn. De aangeklaagde is niet aanwezig, maar zal (achteraf) schriftelijk geïnformeerd dienen te worden over de globale inhoud.
- Bekijk welke andere personeelsleden moeten worden uitgenodigd, denk aan vaste invalkrachten.
- Informeer afwezig en zieken persoonlijk over wat is besproken.
- Overweeg of er deskundigen van buitenaf bij aanwezig moeten zijn.
- Nodig de teamleden liefst mondeling uit.
- Geef tijdens de vergadering feitelijke informatie over de melding en de tot nu genomen stappen en de nog te nemen stappen. Geef aan wat de verwachtingen naar de teamleden zijn.
- Biedt ruimte voor emoties, vragen, laat stoom af blazen.
- Maak afspraken over de omgang met de buitenwereld: -bij vragen van derden doorverwijzen naar het crisisteam, -geen uitspraken naar de pers, -geen contact met de aangeklaagde.
- Organiseer opvang voor leidsters die daaraan behoefte hebben.

b. Informeren van de “andere” ouders

Een moeilijke, maar meestal niet te vermijden stap is het informeren van de “andere” ouders over de beschuldigingen van ongewenste omgangsvormen. Het gaat dan om de ouders waarvan niet bekend is dat hun kinderen slachtoffer zijn. Ouders hebben recht op informatie, zeker als hun kind ook een mogelijk slachtoffer is.

Er kunnen overwegingen zijn om de andere ouders (voorlopig) niet te informeren:

- De mogelijke dader is een kind van Dribbel. De bescherming van de kind-dader telt dan even zwaar als de rechten van de slachtoffers.
- Ouders van een slachtoffer eisen geheimhouding.
- Politie vraagt om geheimhouding. Overleg in zo'n geval met de politie of het informeren van de ouders daaraan ondergeschikt mag worden gemaakt.

Aandachtspunten en overwegingen bij het informeren van de ouders:

- Informeer ouders schriftelijk en mondeling.
- Overweeg welke ouders moeten worden uitgenodigd voor een ouderavond. De ouders van kinderen die nu bij de aangeklaagde in de groep zitten, de ouders van kinderen die voorgaande jaren bij de aangeklaagde in de groep zaten, de ouders van kinderen die bij het slachtoffer in de groep zitten, de ouders van alle kinderen als het gaat om iemand die met alle kinderen van Dribbel te maken heeft.
- Hoe groot kan de groep zijn die op een avond wordt geïnformeerd. Reserveer zo nodig elders een grote ruimte. Overleg met deskundigen van GGD en politie.
- Zorg dat de ouders van slachtoffers op de hoogte zijn van de informatieavond die gaat komen. Bespreek met hun welke informatie er gegeven gaat worden.
- Nodig deskundigen uit die antwoord kunnen geven op vragen van ouders: bijv. politie, jeugdarts/jeugdverpleegkundige, vertrouwenspersoon.
- Nodig ouders schriftelijk uit, geef brieven niet aan kinderen mee naar huis.
- Houd rekening met taalproblemen bij allochtone ouders.
- De voorzitter van de bijeenkomst is bij voorkeur de voorzitter van de oudercommissie of een buitenstaander. Het crisisteam en eventuele deskundigen zitten naast hem. Bespreek van tevoren de onderlinge taakverdeling.
- Geef feitelijke informatie met in acht nemen van privacy van betrokkenen.
- Vertel welke stappen zijn genomen en welke nog zullen volgen.
- Geef aan waar ouders terecht kunnen als zij vermoeden dat hun kind ook slachtoffer is.
- Geef aan wat Dribbel te bieden heeft.
- Geef ruimte voor de vragen en emoties die bij ouders los zullen komen.
- Wees voorbereid op boosheid, ga niet in de verdediging. De boosheid van ouders zal terecht of onterecht tegen Dribbel richten.
- Bedank ouders voor hun aanwezigheid en betrokkenheid.

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 1: Algemene aandachtspunten¹

Een melding komt bijna altijd onverwacht en op een ongelegen moment. Het is prettig in een dergelijk geval een stappenplan bij de hand te hebben dat handvatten geeft hoe te handelen. Realiseer je echter dat het slechts richtlijnen zijn en dat iedere situatie zijn eigen specifieke verloop heeft.

De volgende overwegingen en aandachtspunten zijn belangrijk:

- Probeer zo snel mogelijk een gesprek te regelen (met melder door directeur), liefst meteen. Voer dit gesprek bij voorkeur niet alleen.
- Verslaglegging. Begin met dossiervorming. Noteer zo nauwkeurig mogelijk, data, tijden, feitelijkheden, afspraken, betrokkenen. Mogelijk is het van belang dit later nog eens terug te lezen. Leg aan de klager uit dat je een en ander opschrijft.
- Stel de klager op de hoogte van de procedure.
- Stel de oudercommissie op de hoogte van de klacht.
- De directie stelt de aangeklaagde zo snel mogelijk op de hoogte van de melding.
- Neem, als dat nodig is, beschermende maatregelen t.o.v. de aangeklaagde. Betreft het bijvoorbeeld een personeelslid, dan is het wellicht onmogelijk voor haar /hem nog te functioneren of moet zij/ hij beschermd worden voor represailles.
- Stel de aangeklaagde op de hoogte van de procedure.
- Als de klager een kind betreft, betrek dan zo snel mogelijk de ouders/verzorgers erbij.
- Is de veiligheid van het kind gewaarborgd?
- Nemen de ouders de verantwoordelijkheid voor de zorg voor hun kind? Stellen ze hun kind veilig en zoeken ze de benodigde hulp? Zo nee, dan kun je dit ook (anoniem) melden bij het AMK.
- Adviseer klager en aangeklaagde niet met "derden" over de melding te praten.
- Zeg geen geheimhouding toe. Als er actie moet worden ondernomen kun je die belofte niet nakomen.
- Vraag je af of hier sprake is van een strafbaar feit en of je meldplicht hebt.
- Is iedereen die erbij betrokken moet worden op de hoogte?
- Is er een tolk nodig om een gesprek te voeren.
- Stel een crisisteam samen. Dit kunnen mensen van de overleggroep zijn.
- Wie zijn er allemaal op de hoogte van de melding?
- Is er onrust bij andere ouders/ kinderen, in de wijk? Moeten andere ouders worden geïnformeerd, moet er een voorlichtingsavond worden georganiseerd voor de ouders uit de betreffende groep of voor alle ouders van Dribbel?

¹ Bron: GGD Flevoland

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 2: Aandachtspunten persbericht¹

In een persbericht geef je kort en bondig een nieuwsbericht weer. Maak een lay-out in de stijl van Dribbel en zet er boven 'Persbericht' met datum en plaats.

Daaronder zet je een pakkende kop, die niet langer dan ongeveer 70 tekens mag zijn. De kop geeft weer wat er in het artikel komt te staan. Schrijf de kop van het artikel op het laatst.

Daarna komt de introductie. Deze bestaat uit ongeveer 4 a 5 regels en mag ongeveer uit 25-30 woorden bestaan. In de introductie staat alle belangrijke informatie die antwoord geeft op de volgende vragen, de zogenaamde 5 W en 1 H vragen:

Wie?
Wat?
Waar?
Wanneer?
Waarom?
Hoe?

Nu kun je wat dieper op de inhoud in gaan. Herhaal in andere bewoordingen het belangrijkste nieuws en let erop dat het weer aansluit bij de kop. Schrijf zoveel mogelijk in de tegenwoordige tijd en gebruik een actieve stijl. Bijvoorbeeld: 'Dribbel organiseert op 20 januari een bijeenkomst over.....', in plaats van 'Op 20 januari wordt door Dribbel een bijeenkomst georganiseerd over.....'

Een persbericht mag niet langer zijn dan 1 A4. Zorg er verder voor de het minst belangrijke nieuws onderaan staat. Als het artikel toch korter wordt verdwijnt er geen belangrijk nieuws. Hoe beter een persbericht is gemaakt, des te sneller zal een journalist het overnemen of contact op nemen.

Onderaan het bericht zet je:

Niet voor publicatie.

Contact persoon, functie contactpersoon + telefoonnummer en e-mailadres.

De structuur van een persbericht zit er dan als volgt uit:

PERSBERICHT + datum en plaats

Kop

Introductie met de 5W's en 1 H vraag

2^e en 3^e alinea waar wat dieper op het nieuwsfeit wordt ingegaan

Eventueel 4^e alinea met wat achtergrond informatie over het bedrijf

Afsluiting: Niet voor publicatie: Naam + functie contactpersoon en telefoonnummer en e-mailadres

¹ Bron: Het media handboek, Charles Huijskens en Dig Isthia

Dribbel KDV

Kinderdagverblijf

Bijlage 3: Bronnen

- Landelijk voorbeeld protocol kindermishandeling kinderdagverblijf, peuterspeelzaal en buitenschoolse opvang. Expertise centrum voor Jeugd, samenleving en opvoeding (JSO).
- De eigenwijze zender, communicatiestrategie in een wervelende wereld, organisatie – en communicatiebureau De Beuk, maart 2003
- GGD Flevoland

